שיחות חיזוק

שיחות מפי
הרב **אורן נזרית** שליט"א

פרשת וישלח

שיחות חיזוק

שיחות מפי הרב אורן נזרית שליט"א

מתוך סדרת הספרים שיחות חיזוק (ה' כרכים)
ניתן להשיג בטלפונים 0509013000, 0506491414
למעוניינים ניתן לקבל השיחה במייל toraoren@gmail.com

פרשת וישלח

תוכן העניינים

שָׁמָא תַּחֲזִירֵהוּ בִּתְשׁוּבָה ..... ג
חוֹבַת הַהַשְׁפָּעָה כְּשֶׁמְּסַגְּלִים לְכָךְ ..... ד
מַעֲלַת מְזַכֵּי לְחַיָּבְיָא ..... ה
שָׁלֹשׁ מַעֲלוֹת לִמְזַכֶּה הָרַבִּים ..... ה
הַחִיּוּב שֶׁל הַגְּדוֹלִים בְּזִכּוּי הָרַבִּים ..... ה
סִבַּת הִתְרַחֲשׁוּת 'פִּילֶגֶשׁ בַּגִּבְעָה' ..... ו
הָעִקָּר הוּא לְלַמֵּד לַאֲחֵרִים ..... ז
הַמְלַמֵּד לַיּוֹלֶת - אֵינוֹ מַפְסִיד מִזֶּה ..... ז
הַחֲלוֹם הַנּוֹרָא שֶׁל מָרָן שְׁלִיטָ"א ..... ח
דִּבְרֵי הַמַּגִּיד לַבַּיִת יוֹסֵף ..... ח
אֵימָתַי וְהֵיכָן נִכְתְּבוּ חֵלֶק מִתְּשׁוּבוֹת 'יַבִּיעַ אֹמֶר'? ..... ט
חִיּוּב תּוֹכָחָה וְזִכּוּי הָרַבִּים ..... ט
מַעֲלַת מִצְוַת זִכּוּי הָרַבִּים בְּיַחַס לִשְׁאָר הַמִּצְוֹות ..... ט
תּוֹרָתוֹ מִתְבָּרֶכֶת ..... י
זִכּוּי הָרַבִּים - בִּילָדִים רַכִּים ..... י
אֵין כְּמוֹ זִכּוּי הָרַבִּים ..... י
הַסִּפּוּר שֶׁהִשְׁפִּיעַ עַל הַשַּׁדַּ"ר ..... יא
הַיִּתּוֹם שֶׁצָּמַח לִגְדוֹל הַדּוֹרוֹת ..... יב
עֹנֶשׁ מִי שֶׁאֵינוֹ מְזַכֶּה הָרַבִּים ..... יב
עִקַּר הַזְּכוּת - זִכּוּי הָרַבִּים ..... יב
זִכּוּי הָרַבִּים הוּא גַּם כְּשֶׁמִּתְחַזֵּק בְּעַצְמוֹ ..... יג
מְסִירוּת נַפְשׁוֹ שֶׁל הֶחָפֵץ חַיִּים ..... יג
רַבִּי חַיִּים מוֹוואלוֹז'ין מְזַכֶּה לַפְּשׁוּטִים ..... יד
זְכוּת שֶׁמָּצְאוּ לַחוֹלֶה - זִכּוּי הָרַבִּים ..... יד
זִכּוּי הָרַבִּים הוּא בְּכַמָּה אֲפָנִים ..... טו

ניתן להקדיש פרשיות לברכה והצלחה ולעילוי נשמת וכיו"ב
לפרטים ניתן ליצור קשר בטל: 0506491414, 0509013000

א.י.ש. אשדוד | 08-8650078 | 052-7627127

הִתְחַזְּקוּת בְּמַעֲלַת זִיכּוּי הָרַבִּים

שִׂיחַת חִזּוּק לְשַׁבָּת פָּרָשַׁת וַיִּשְׁלַח

בְּסִיַּעְתָּא דִּשְׁמַיָּא, נִשְׁתַּדֵּל לְהִתְבּוֹנֵן בְּגֹדֶל מַעֲלַת זְכוּי הָרַבִּים, שֶׁהִיא עֲבוֹדָה גְּדוֹלָה וְנִפְלָאָה הַמְצַמַּחַת פֵּרוֹת נִפְלָאִים.

שֶׁמָּא תַּחֲזִירֵהוּ בִּתְשׁוּבָה

בַּפָּסוּק (בְּרֵאשִׁית לב, כג) נֶאֱמַר: "וַיָּקָם בַּלַּיְלָה הוּא וַיִּקַּח אֶת שְׁתֵּי נָשָׁיו וְאֶת שְׁתֵּי שִׁפְחֹתָיו וְאֶת אַחַד עָשָׂר יְלָדָיו וַיַּעֲבֹר אֵת מַעֲבַר יַבֹּק". בַּמִּדְרָשׁ (הַזְּכַר בְּרַשׁ"י וְהָא מִבְּרֵאשִׁית רַבָּה עו, ט): וְדִינָה הֵיכָן הִיא? נְתָנָהּ בְּתֵבָה וְנָעַל בְּפָנֶיהָ אָמַר: הָרָשָׁע הַזֶּה עֵינוֹ רָמָה הִיא, שֶׁלֹּא יִתְלֶה עֵינָיו וְיִרְאֶה אוֹתָהּ וְיִקַּח אוֹתָהּ מִמֶּנִּי. רַב הוּנָא בְּשֵׁם רַבִּי אַבָּא הַכֹּהֵן בַּרְדְּלָא אָמַר: אָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא (אִיּוֹב ו, יד): "לַמָּס מֵרֵעֵהוּ חָסֶד" - מָנַעְתָּ מֵרֵעֲךָ חֶסֶד, מָנַעְתָּ חַסְדְּךָ מִן אָחִיךָ [מֵאָחִיךָ] וְכוּ', לֹא בִּקַּשְׁתָּ לְהַשִּׂיאָהּ לְמָהוּל הֲרֵי הִיא נִשֵּׂאת לְעָרֵל, לֹא בִּקַּשְׁתָּ לְהַשִּׂיאָהּ דֶּרֶךְ הֶתֵּר הֲרֵי נִשֵּׂאת דֶּרֶךְ אִסּוּר, הָדָא הוּא דִּכְתִיב: "וַתֵּצֵא דִינָה בַּת לֵאָה". עַד כָּאן לְשׁוֹן הַמִּדְרָשׁ.

וְאַף עַל פִּי שֶׁאֵין לָנוּ שֵׁמֶץ הַשָּׂגָה בְּגֹדֶל קְדֻשַּׁת יַעֲקֹב וּבְכָוָנַת מַעֲשָׂיו, אַךְ לְמִדּוּנוּ רַבּוֹתֵינוּ, שֶׁיַּעֲקֹב אָבִינוּ נִתְבַּע עַל שֶׁהָיָה צָרִיךְ לַחֲשֹׁב עַל הַחְזָרַת אָחִיו לְמוּטָב.

וּבְסֵפֶר 'אִמְרֵי שֶׁפֶר' כָּתַב, יֵשׁ לְהָבִין לְכְאוֹרָה, מָה הָיְתָה הַתְּבִיעָה מִיַּעֲקֹב אָבִינוּ? הֲלֹא עֵשָׂו רָשָׁע גָּדוֹל הָיָה, וְאֵיךְ יַעֲלֶה עַל דַּעְתּוֹ לְמָסֹר לוֹ אֶת בִּתּוֹ - שֶׁמָּא תַּחֲזִירֵהוּ בִּתְשׁוּבָה?!

וּבֵאֵר עַל פִּי מַאי דְּגַרְסִינַן (בָּבָא מְצִיעָא פד ע"א): "יוֹמָא חַד הֲוָה קָא סָחֵי רַבִּי יוֹחָנָן בַּיַּרְדְּנָא, חֲזָיֵהּ רֵישׁ לָקִישׁ וּשְׁוַור לְיַרְדְּנָא אַבַּתְרֵיהּ, אָמַר לֵיהּ: חֵילָךְ לְאוֹרַיְתָא! אָמַר לֵיהּ: שׁוּפְרָךְ לְנָשֵׁי! אָמַר לֵיהּ: אִי הָדְרַת בָּךְ יָהֲבְנָא לָךְ אֲחוֹתִי דְּשַׁפִּירָא מִינָּאי, קַבֵּיל עֲלֵיהּ, בָּעֵי לְמֵיהְדַּר לְאָתוֹיֵי מָאנֵיהּ וְלֹא מָצֵי, הָדַר אַקְרֵיהּ וְאַתְנֵיהּ, וְשַׁוְּיֵיהּ גַּבְרָא רַבָּא'; [יוֹם אֶחָד הָיָה שׁוֹחֶה רַבִּי יוֹחָנָן בַּיַּרְדֵּן, רָאָהוּ רֵישׁ לָקִישׁ וְקָפַץ אֶת הַיַּרְדֵּן אַחֲרָיו, אָמַר לוֹ רַבִּי יוֹחָנָן: כֹּחֲךָ - לַתּוֹרָה! עָנָהוּ רֵישׁ לָקִישׁ: יָפְיְךָ - לְנָשִׁים! אָמַר לוֹ רַבִּי יוֹחָנָן: אִם תַּחֲזֹר בְּךָ, אֶתֵּן לְךָ אֶת אֲחוֹתִי שֶׁהִיא יָפָה מִמֶּנִּי, קִבֵּל עַל עַצְמוֹ, רָצָה לָשׁוּב וְלָקְחַת אֶת בְּגָדָיו וְלֹא יָכֹל. אַחַר כָּךְ לָמַד עִמּוֹ מִקְרָא וּמִשְׁנָה וְעָשָׂהוּ אָדָם גָּדוֹל]. וְלִכְאוֹרָה, אֵיךְ הֵעֵז רַבִּי יוֹחָנָן לְהַצִּיעַ אֶת אֲחוֹתוֹ לְאָדָם שֶׁבְּעֵת הַהַצָּעָה הוּא הָיָה רֹאשׁ הַלִּסְטִים.

וְכֵן בְּהֶמְשֵׁךְ הַגְּמָרָא: 'אִקְּלַע רַבִּי לְאַתְרֵיהּ דְּרַבִּי טַרְפוֹן, אָמַר לְהוּ: יֵשׁ לוֹ בֵּן לְאוֹתוֹ צַדִּיק שֶׁהָיָה מְקַפֵּחַ אֶת בָּנָיו? אָמְרוּ לוֹ: בֵּן אֵין לוֹ בֵּן בַּת יֵשׁ לוֹ וְכוּ', אַתְיוּהוּ לְקַמֵּיהּ, אָמַר לֵיהּ: אִי הָדְרַת בָּךְ יָהֲבְנָא לָךְ בְּרַתַּאי, הָדַר בֵּיהּ. אִבָּא דְּאָמְרִי נָסְבָהּ וְגֵרְשָׁהּ אִיכָּא דְּאָמְרִי לָא נְסַבָהּ כְּלָל כְּדֵי שֶׁלֹּא יֹאמְרוּ בִּשְׁבִיל זוֹ חָזַר זֶה. וְלָמָּה לֵיהּ כֵּלֵי הַאי?

[הַזְדַּמֵּן רַבֵּנוּ הַקָּדוֹשׁ לִמְקוֹמוֹ שֶׁל רַבִּי טַרְפוֹן לְאַחַר פְּטִירָתוֹ, שָׁאַל אֶת אַנְשֵׁי הַמָּקוֹם, וְכִי אוֹתוֹ צַדִּיק שֶׁהָיָה רָגִיל לוֹמַר אֲקַפֵּחַ אֶת בָּנַי, הִשְׁאִיר אֵיזֶה בֵּן? אָמְרוּ לוֹ: בֵּן לֹא נִשְׁאַר, בֵּן בַּת נִשְׁאַר וְאֵינוֹ הוֹלֵךְ בְּדַרְכָּךְ הַיָּשָׁרָה, אָמַר לוֹ: חֲזֹר בְּךָ וְאֶתֵּן לְךָ אֶת בִּתִּי, חָזַר בּוֹ. יֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁנִּשָּׂאָהּ וְגֵרְשָׁהּ, וְיֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁלֹּא נִשָּׂאָהּ כְּלָל שֶׁלֹּא יֹאמְרוּ וְכוּ', וְשׁוֹאֶלֶת הַגְּמָרָא, לָמָּה לוֹ כָּל זֶה? אֶלָּא בִּגְלַל שֶׁאָמְרוּ:] - 'כָּל הַמְלַמֵּד אֶת בֶּן חֲבֵרוֹ תּוֹרָה זוֹכֶה וְיוֹשֵׁב בִּישִׁיבָה שֶׁל מַעְלָה'.

וְגַם זֶה דּוֹרֵשׁ הֶסְבֵּר, אֵיךְ רַבֵּנוּ הַקָּדוֹשׁ הָיָה יָכוֹל לַעֲשׂוֹת מַעֲשֶׂה שֶׁכָּזֶה. וְאַף שֶׁזּוֹ מַעֲלָה גְּדוֹלָה, אֲבָל יִתָּכֵן שֶׁהַשִּׁדּוּךְ יָבִיא לִידֵי קִלְקוּל. וּמְבָאֵר שָׁם, שֶׁהַבָּנוֹת שֶׁל רַבֵּנוּ הַקָּדוֹשׁ הָיָה לָהֶן אֹפִי חָזָק, הֵן גָּדְלוּ בִּקְדֻשָּׁה, רַבֵּנוּ הַקָּדוֹשׁ, כִּשְׁמוֹ כֵּן הוּא, שֶׁלֹּא הִכְנִיס יָדוֹ תַּחַת אַבְנֵטוֹ (שַׁבָּת קיח ע״ב) וּקְדֻשָּׁתוֹ הִשְׁפִּיעָה עַל כָּל הַבַּיִת, וּרְאֵה בַּגְּמָרָא (יְבָמוֹת לד ע״ב): שֶׁהָיוּ מִתְעַבְּרוֹת מִבֵּיאָה רִאשׁוֹנָה, כְּדֵי שֶׁיֵּלְכוּ בַּעֲלֵיהֶן מִיָּד לִלְמֹד תּוֹרָה. כָּל כָּךְ הָיְתָה דַּרְגָּתָם בִּקְדֻשָּׁה, עַד שֶׁיָּדַע רַבֵּנוּ הַקָּדוֹשׁ שֶׁאֵין כָּל חֲשָׁשׁ לָתֵת אֶת בִּתּוֹ, כִּי כָּל כָּךְ הָיְתָה קְדוֹשָׁה וּטְהוֹרָה וְיכוֹלָה לְהַשְׁפִּיעַ עַל נֶכְדּוֹ שֶׁל רַבִּי טַרְפוֹן וּלְהַחֲזִירוֹ לְמוּטָב.

וְיֵשׁ לְצַיֵּן שֶׁכָּל זֶה בְּתוֹרַת לְמוּד, אֲבָל לֹא בְּכָל מִקְרֶה שַׁיָּךְ לְהִשְׁתַּדֵּךְ בְּאֹפֶן כָּזֶה. וּכְבָר כָּתַב הַגָּאוֹן רַבִּי בֶּן צִיּוֹן אַבָּא שָׁאוּל זֵכֶר צַדִּיק וְקָדוֹשׁ לִבְרָכָה, בְּסִפְרוֹ ׳חָכְמָה מוּסָר׳, שֶׁכְּבָר אָמַר הַתַּנָּא הַקָּדוֹשׁ (אָבוֹת א, ז): ׳נְתַאי הָאַרְבֵּלִי אוֹמֵר, הַרְחֵק מִשָּׁכֵן רָע, וְאַל תִּתְחַבֵּר לָרָשָׁע, וְאַל תִּתְיָאֵשׁ מִן הַפֻּרְעָנוּת׳. וְלֹא עָשָׂה שׁוּם חִלּוּקִים, וְאֵין לְהִתְחַבֵּר לְרָשָׁע כְּדֵי שֶׁהוּא יִלְמַד מִמֶּנּוּ, כִּי פְּעָמִים רַבּוֹת, הַהִתְחַבְּרוּת לָרָשָׁע - תַּחַת אֲשֶׁר יַחֲזִירֶנּוּ בִּתְשׁוּבָה יִהְיֶה רָשָׁע כְּמוֹתוֹ. וְסִימָן לַדָּבָר, שֶׁאִם קְדֻשִּׁים נָגְעוּ בְּטֻמְאָה, אֵין אוֹמְרִים שֶׁהַטֻּמְאָה מִתְקַדֶּשֶׁת אֶלָּא הַקְּדֻשִּׁים נִטְמָאִים.

בְּרֹב הַמִּקְרִים צָרִיךְ מְאֹד לְהַשְׁגִּיחַ בָּזֶה, וּבִפְרָט כְּשֶׁהַמְדֻבָּר בִּצְעִירִים אוֹ אֲנָשִׁים לֹא חֲזָקִים כָּל כָּךְ בְּעַצְמָם, וְכָךְ הִזְהִירוּנוּ רַבּוֹתֵינוּ שֶׁאֵין אוֹמְרִים לְאָדָם חֲטֹא כְּדֵי שֶׁיִּזְכֶּה חֲבֵרְךָ (שַׁבָּת ד׳ ע״א). וְלָכֵן צָרִיךְ לִבְדֹּק כָּל מִקְרֶה לְגוּפוֹ, אֲבָל בִּכְלָלִיּוּת, לַאֲנָשִׁים שֶׁהֵם חֲזָקִים בְּיִרְאָה, הָעוֹשִׂים כָּל דִּבְרֵיהֶם עַל פִּי חֲכָמִים, וְיוֹדְעִים שֶׁבֶּאֱמֶת אֵינָם יְכוֹלִים לְהִפָּגַע, לָהֶם נֶאֱמַר: לְכוּ וְהַשְׁפִּיעוּ לַאֲחֵרִים.

וְזֹאת הָיְתָה הַתְּבִיעָה עַל יַעֲקֹב אָבִינוּ, כִּי לְדִינָה בִּתּוֹ הָיָה בְּפִנִימִיּוּתָהּ כֹּחַ הַהַשְׁפָּעָה, וְהַכָּתוּב אוֹמֵר (לד, ג): ״וַתִּדְבַּק נַפְשׁוֹ בְּדִינָה בַּת יַעֲקֹב וַיֶּאֱהַב אֶת הַנַּעֲרָ וַיְדַבֵּר עַל לֵב הַנַּעֲרָ״. ׳הַנַּעֲרָ׳ חָסֵר ה׳, לָכֵן כָּתוּב ״וַתֵּצֵא דִינָה״, הָיָה לָהּ כֹּחַ שֶׁל יְצִיאָה הַחוּצָה, שֶׁל זָכָר הַמַּשְׁפִּיעַ, וְאִם הָיָה יַעֲקֹב אָבִינוּ מוֹסָרָהּ לְעֵשָׂו הָיְתָה יְכוֹלָה לְהַשְׁפִּיעַ עָלָיו שֶׁיַּחֲזֹר בִּתְשׁוּבָה. (וְאָמַר לִי יְדִידִי הָרַב מְנַחֵם בִּיטוֹן שְׁלִיטָ״א שֶׁאֶפְשָׁר מֻחֲמַת כֵּן, בָּאוּ רַבֵּינוּ הַקָּדוֹשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת יַעֲקֹב אָבִינוּ ע״ה כְּמוֹ שֶׁאָחַז״ל בְּע״ז יא. שְׁנֵי גּוֹיִים בְּבִטְנֵךְ אֵלּוּ רַבִּי וַאֲנְטוֹנִינוּס, וּרְאֵה בְּכֵן יְהוֹדָע כְּתוּבוֹת קד. וְכֵן רַבִּי יוֹחָנָן בְּחִינַת שׁוּפְרִיָה דְּיַעֲקֹב בַּמְבוֹאָר בְּב״מ פד. לְתַקֵּן הָעִנְיָן שֶׁהָיָה צָרִיךְ יַעֲקֹב לָתֵת בִּתּוֹ לְעֵשָׂו).

וַעֲדַיִן צָרִיךְ לְבָרֵר, מַדּוּעַ לֹא הָיְתָה עַל יַעֲקֹב אָבִינוּ תְּבִיעָה כְּשֶׁהָיָה בְּבֵית לָבָן - לָמָּה לֹא הִשְׁפִּיעַ עָלָיו לַחֲזֹר בִּתְשׁוּבָה. אֶלָּא שֶׁרַבּוֹתֵינוּ גִּלּוּ לָנוּ, שֶׁלֹּא נִתָּן לְהוֹכִיחַ אֶת כָּל אֶחָד, רַק בְּמַצָּב שֶׁהַמּוֹכִיחַ יָכוֹל וְרוֹצֶה לְהֵיטִיב לְזֶה שֶׁהוּא מוֹכִיחוֹ, כְּמוֹ שֶׁמָּצִינוּ בְּרַבִּי וְרַבִּי יוֹחָנָן שֶׁהָיוּ מוּכָנִים לְהִתְחַתֵּן עִמָּם. בְּאֹפֶן כָּזֶה, שֶׁהַמּוּכָח רוֹאֶה שֶׁהַמּוֹכִיחַ מוֹכִיחוֹ מֵאַהֲבָה, עַד כְּדֵי שֶׁהוּא מוּכָן כָּל כָּךְ לְהֵיטִיב לוֹ, יַסְכִּים לְקַבֵּל תּוֹכַחְתּוֹ, מַה שֶּׁאֵין כֵּן לָבָן הָרַמַּאי, לֹא הִרְגִּישׁ כְּלָל שֶׁקִּבֵּל מִיַּעֲקֹב, כִּי כֻּלּוֹ רַמָּאוּת וְחָשַׁב שֶׁהַכֹּל שֶׁלּוֹ, כַּכָּתוּב (לא, מג): ״וַיַּעַן לָבָן וַיֹּאמֶר אֶל יַעֲקֹב, הַבָּנוֹת בְּנֹתַי, וְהַבָּנִים בָּנַי, וְהַצֹּאן צֹאנִי, וְכֹל אֲשֶׁר אַתָּה רֹאֶה לִי הוּא״ וְגוֹ׳, וְגַם אַחַר כָּךְ כָּתוּב (לא, א): ״וַיִּשְׁמַע אֶת דִּבְרֵי בְנֵי לָבָן לֵאמֹר לָקַח יַעֲקֹב אֵת כָּל אֲשֶׁר לְאָבִינוּ וּמֵאֲשֶׁר לְאָבִינוּ עָשָׂה אֶת כָּל הַכָּבֹד הַזֶּה״... וְאִם אֵינוֹ מְקַבֵּל כְּלוּם - גַּם לֹא יְקַבֵּל תּוֹכָחָה; לָכֵן לֹא הָיְתָה אָז עָלָיו תְּבִיעָה, רַק מְאֻחָר יוֹתֵר כְּלַפֵּי עֵשָׂו.

חוֹבַת הַהַשְׁפָּעָה כְּשֶׁמְּסֻגָּלִים לְכָךְ

נִמְצִינוּ לְמֵדִים, שֶׁמַּאֲשֶׁר נִתָּן לִזְכּוֹת וּלְהַשְׁפִּיעַ לַאֲחֵרִים, צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת כֵּן. וְצָרִיךְ לִזְכֹּר מַאי דְּאִיתָא בַּמִּשְׁנָה (אָבוֹת א, יד): ׳אִם אֵין אֲנִי לִי, מִי לִי. וּכְשֶׁאֲנִי לְעַצְמִי, מָה אֲנִי. וְאִם לֹא עַכְשָׁו, אֵימָתַי׳. ׳אִם אֵין אֲנִי לִי - אִם אֲנִי לֹא אֶדְאַג לְעַצְמִי שֶׁאֶהְיֶה טוֹב, מִי

לִי? כִּי זֶה וַדַּאי שֶׁהַמְקֻרָב אֲחֵרִים, צָרִיךְ לְקָרֵב אֶת עַצְמוֹ מִקֹּדֶם, אֲבָל אַחַר שֶׁקֵּרֵב אֶת עַצְמוֹ: וּכְשֶׁאֲנִי לְעַצְמִי, מָה אֲנִי - אִם אֲנִי מְזַכֶּה רַק אֶת עַצְמִי, מָה אֲנִי שָׁוֶה? זֶה עֲדַיִן לֹא מַסְפִּיק, וְאַחַר כָּךְ לִזְכֹּר: 'וְאִם לֹא עַכְשָׁו, אֵימָתַי'! לְהִתְעוֹרֵר לַעֲבֹד בְּכָךְ מִיָּד, עַכְשָׁו! כַּאֲשֶׁר מִתְבּוֹנְנִים בַּדָּבָר, עָלֵינוּ לְקַיְּמוֹ תֵּכֶף וּמִיָּד בִּזְרִיזוּת, וְלֹא לִדְחוֹת לְמָחָר.

מַעֲלַת מְזַכֵּי לְחַיָּבְיָא

כָּתַב רַבֵּנוּ חַיִּים וִיטָאל זי"ע בְּסִפְרוֹ 'שַׁעֲרֵי קְדֻשָּׁה' (ח"ב ש"ז): 'מְזַכֵּי לְחַיָּבְיָא, אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל (אֵלִיָּהוּ רַבָּה סוֹף פֶּרֶק ח'): 'לָמָּה זָכָה אֶלְקָנָה לְהַעֲמִיד שְׁמוּאֵל שֶׁשָּׁקוּל כְּמֹשֶׁה וְאַהֲרֹן? מִפְּנֵי שֶׁהָיָה עוֹלֶה לָרֶגֶל וּמַעֲלֶה לִבְנֵי אָדָם הָרְבֵּה עִמּוֹ וּמְזַכֶּה אוֹתָן. וְכֵן שְׁמוּאֵל בְּנוֹ נוֹהֵג אַחֲרָיו, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שְׁמוּאֵל-א ז, טז-יז): "וְסָבַב בֵּית אֵל וְהַגִּלְגָּל וְהַמִּצְפָּה וְשָׁפַט אֶת יִשְׂרָאֵל וְגוֹ' וּתְשֻׁבָתוֹ הָרָמָתָה כִּי שָׁם בֵּיתוֹ". וְאַבְרָהָם לֹא זָכָה לְכָל מַעֲלוֹתָיו אֶלָּא מִשּׁוּם (בְּרֵאשִׁית יב, ה): "וְאֶת הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר עָשׂוּ בְחָרָן". וּכְתִיב (שָׁם יח, יח): "וְאַבְרָהָם הָיוֹ יִהְיֶה לְגוֹי גָּדוֹל וְגוֹ', כִּי יְדַעְתִּיו אֲשֶׁר יְצַוֶּה וְגוֹ', וְשָׁמְרוּ דֶּרֶךְ ה'" וְגוֹ'. וְכָל רָאשֵׁי הַדּוֹרוֹת אֵינָן זוֹכִין אוֹ אֵינָן נֶעֱנָשִׁים אֶלָּא עַל סִבָּה זוֹ'. וּבְסֵפֶר הַזֹּהַר רֵישׁ פָּרָשַׁת תְּרוּמָה (קכח ע"ב): הִגְדִּיל לְסַפֵּר בְּשֶׁבַח מִצְוָה זוֹ.

שָׁלֹשׁ מַעֲלוֹת לִמְזַכֵּה הָרַבִּים

וּבְפֵרוּשׁ הַסֵּלָם כָּתַב (שָׁם מְאוֹת מ' וְהָלְאָה): וְזוֹ לְשׁוֹנוֹ: 'הַצַּדִּיק צָרִיךְ לִרְדֹּף אַחַר הָרָשָׁע, וּלְקָנוֹתוֹ בְּשָׂכָר מָלֵא, כְּדֵי שֶׁיַּעֲבִיר מִמֶּנּוּ זֻהֲמָא הַהִיא, וּלְהַכְנִיעַ הַסִּטְרָא אַחֲרָא, וְיַעֲשֶׂה אוֹתוֹ, כִּי נֶחְשָׁב לוֹ כְּאִלּוּ בָּרָא אוֹתוֹ. וְזֶה הוּא שֶׁבַח שֶׁיִּתְעַלֶּה בּוֹ כְּבוֹד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, יוֹתֵר מִשֶּׁבַח אַחֵר, וְהִתְעַלּוּת הַזּוֹ הִיא יְתֵרָה מֵהַכֹּל, מַהוּ הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁהוּא גָּרַם לְהַכְנִיעַ הַסִּטְרָא אַחֲרָא, וּלְהַעֲלוֹת כְּבוֹד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. וְעַל זֶה כָּתוּב בְּאַהֲרֹן: "וְרַבִּים הֵשִׁיב מֵעָוֹן". וְכָתוּב "בְּרִיתִי הָיְתָה אִתּוֹ". בּוֹא וּרְאֵה: כָּל מִי שֶׁאוֹחֵז בְּיַד הָרָשָׁע, וְהִשְׁתַּדֵּל בּוֹ שֶׁיַּעֲזֹב דֶּרֶךְ הָרָע, הוּא עוֹלֶה בְּשָׁלֹשׁ עֲלִיּוֹת, מַה שֶּׁלֹּא עָלָה כָּךְ אָדָם אַחֵר: גּוֹרֵם לְהַכְנִיעַ אֶת הַסִּטְרָא אַחֲרָא, וְגוֹרֵם שֶׁיִּתְעַלֶּה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בִּכְבוֹדוֹ, וְגוֹרֵם לְקַיֵּם כָּל הָעוֹלָם בְּקִיּוּמוֹ לְמַעְלָה וּלְמַטָּה, וְעַל אָדָם זֶה כָּתוּב: "בְּרִיתִי הָיְתָה אִתּוֹ הַחַיִּים וְהַשָּׁלוֹם". וְזוֹכֶה לִרְאוֹת בָּנִים לְבָנָיו, וְזוֹכֶה בָּעוֹלָם הַזֶּה וְזוֹכֶה לָעוֹלָם הַבָּא. כָּל בַּעֲלֵי הַדִּין לֹא יוּכְלוּ לָדוּן אוֹתוֹ בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא. נִכְנָס בִּשְׁנֵים עָשָׂר שְׁעָרִים שֶׁבָּרָקִיעַ, וְאֵין מִי שֶׁיִּמְחֶה בְּיָדוֹ. וְעַל זֶה כָּתוּב: "גִּבּוֹר בָּאָרֶץ" וְגוֹ' וְכוּ', אָז מִזְדַּמְּנוֹת שְׁתֵּי עֵדִיּוֹת, מֵאֵלּוּ עֵינֵי ה' הַמְשׁוֹטְטוֹת בְּכָל הָעוֹלָם, דְּהַיְנוּ הַמַּלְאָכִים הַמַּשְׁגִּיחִים עַל הָעוֹלָם, הָעוֹמְדִים אַחַר הַפָּרֹכֶת, וּמְעִידִים עֵדוּת זוֹ, וְאוֹמְרִים: הֲרֵי אֲנַחְנוּ עֵדִים עַל פְּלוֹנִי בֶּן פְּלוֹנִי, זֶה הוּא שֶׁעָשָׂה נְפָשׁוֹת לְמַטָּה, נַפְשׁוֹת הָרְשָׁעִים שֶׁהָיוּ בַּצַּד הָאַחֵר, אָז נִתְיַקֵּר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בִּשְׁמָחָה שְׁלֵמָה, אַשְׁרֵי חֶלְקוֹ שֶׁגַּם אָבִיו נִזְכָּר בִּשְׁבִילוֹ לְטוֹבָה'.

הַחִיּוּב שֶׁל הַגְּדוֹלִים בִּזְכוּי הָרַבִּים

אִיתָא בְּאוֹר הַחַיִּים הַקָּדוֹשׁ בַּפָּסוּק (וַיִּקְרָא כה, כה): 'כִּי יָמוּךְ אָחִיךָ וְגוֹ', פָּרָשָׁה זוֹ תִּרְמֹז עִנְיָן גָּדוֹל, וְהֶעָרָה לְיוֹשְׁבֵי תֵּבֵל, כִּי יָמוּךְ עַל דֶּרֶךְ אוֹמְרוֹ (קֹהֶלֶת י, יח): "בַּעֲצַלְתַּיִם יִמַּךְ הַמְּקֶרֶה" וְאָמְרוּ זַ"ל (מְגִלָּה יא ע"א) עֲשִׂיתֶם לְאוֹתוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ (תְּהִלִּים קד, ג): "הַמְקָרֶה בַמַּיִם עֲלִיּוֹתָיו", מָךְ, כִּי כְּשֶׁהַתַּחְתּוֹנִים מַטִּין מִדַּרְכָּךְ הַטּוֹב מִסְתַּלְקִים הַהַשְׁפָּעוֹת, וּמִתְמַסְכֵּן עַמּוּד הַקְּדֻשָּׁה, כִּי הָעִקָּר תָּלוּי בְּהַתַּחְתּוֹנִים. וְאָמַר וּמָכַר "מֵאֲחֻזָּתוֹ", יִרְצֶה, עַל הַמִּשְׁכָּן מִשְׁכַּן הָעֵדוּת אֲשֶׁר הוּא אֲחֻזָּתוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁבּוֹ הִשְׁרָה שְׁכִינָתוֹ, וּבַעֲוֹנוֹתֵינוּ נִמְכַּר הַבַּיִת בְּיַד הָאֻמּוֹת, וּכְמַאֲמָרָם זַ"ל (שׁוֹחֵר טוֹב עג) בְּפֵרוּשׁ פָּסוּק "מִזְמוֹר לְאָסָף בָּאוּ גוֹיִם" וְגוֹ'. וְהוֹדִיעַ הַכָּתוּב כִּי גְּאֻלָּתוֹ הִיא בְּיַד הַצַּדִּיק אֲשֶׁר יִהְיֶה קָרוֹב לַה', עַל דֶּרֶךְ אוֹמְרוֹ (לְעֵיל י ג): "בִּקְרוֹבַי אֶקָּדֵשׁ", הוּא יִגְאַל מִמְכַּר אָחִיו, כִּי הָאָדוֹן בָּרוּךְ הוּא יִקְרָא לַצַּדִּיקִים אָח כִּבְיָכוֹל (זֹהַר הַקָּדוֹשׁ ח"ג קס ע"ב) דִּכְתִיב (תְּהִלִּים קכב, ח): "לְמַעַן

אַחַי וְרֵעַי", וְהַגְּאֻלָּה תִּהְיֶה בְּהָעִיר לְבוֹת בְּנֵי אָדָם, וְיֹאמַר לָהֶם: הַטּוֹב לָכֶם כִּי תֵּשְׁבוּ חוּץ, גּוֹלִים מֵעַל שֻׁלְחַן אֲבִיכֶם, וּמַה יֶּעֱרַב לָכֶם הַחַיִּים בָּעוֹלָם, זוֹלַת הַחֶבְרָה הָעֶלְיוֹנָה אֲשֶׁר הֱיִיתֶם סְמוּכִים סָבִיב לְשֻׁלְחַן אֲבִיכֶם, הוּא אֱלֹהֵי עוֹלָם בָּרוּךְ הוּא לָעַד, וְיַמְאִיס בְּעֵינָיו תַּאֲוֹת הַנִּדְמִים וְיִעִירֵם בְּחֵשֶׁק הָרוּחָנִי, גַּם נִרְגָּשׁ לְבַעַל נֶפֶשׁ כָּל חַי עַד אֲשֶׁר יֵיטִיבוּ מַעֲשֵׂיהֶם, וּבָזֶה יִגְאַל ה' מִמְּכָרוֹ, וְעַל זֶה עֲתִידִין לִתֵּן אֶת הַדִּין כָּל אֲדוֹנֵי הָאָרֶץ גְּדוֹלֵי יִשְׂרָאֵל, וּמֵהֶם יְבַקֵּשׁ ה' עֶלְבּוֹן הַבַּיִת הֶעָלוּב.

וְכָתַב עוֹד הָאוֹר הַחַיִּים הַקָּדוֹשׁ עַל הַפָּסוּק (דְּבָרִים כב, א): "לֹא תִרְאֶה אֶת שׁוֹר אָחִיךָ אוֹ אֶת שֵׂיוֹ נִדָּחִים" - פָּרָשָׁה זוֹ בָּאָה לְרַמֵּז בִּפְרָטוּת חִיּוּב הַתּוֹכָחוֹת, שְׁצְרִיכִין בְּנֵי אֵל חַי צַדִּיקֵי עוֹלָם לַעֲשׂוֹת לְעַם ה', וְהֵן אֵלֶּה צַדִּיקִים יִקָּרְאוּ לְצַד מַעֲלָתָם אַחִים, כְּמוֹ שֶׁהַעִירוֹתִיךָ (וַיִּקְרָא יט, יז) שֶׁכְּנוּיוֹ זֶה הוּא מַדְרֵגָה הַיּוֹתֵר מְעֻלָּה שֶׁבְּכָל כִּנּוּיִים אֲשֶׁר יִתָּכְנוּ בָּהֶם יְחִידֵי עַם. וְאוֹתָם צִוָּה ה': "כִּי תִרְאֶה אֶת שׁוֹר", אֵלֶּה הֵם בְּנֵי אָדָם שֶׁנִּמְשְׁלוּ כַּבְּהֵמוֹת וְהֵם צֹאן קְדֹשִׁים, וְלָזֶה קָרָאָם שׁוֹר וָשֶׂה, אָחִיךָ, שֶׁהוּא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְיִחֵס לוֹ שֵׁם זֶה לְהָעִיר אֶל מִי מִקְּדוֹשָׁיו הוּא מְצֻוֶּה שֶׁהֵם הַצַּדִּיקִים. וְאוֹמְרוֹ "נִדָּחִים" - עַל דֶּרֶךְ אוֹמְרוֹ (לְעֵיל ד, יט): "וְנִדַּחְתָּ וְהִשְׁתַּחַוִיתָ לָהֶם" וְגוֹ', שֶׁהָעוֹבֵר פִּי ה' יִקָּרֵא נִדָּח, וַיְצַו ה' לְבַל יִתְעַלֵּם אֶלָּא יְשִׁיבֵם לְאָחִיו הוּא אֱלֹהֵי עוֹלָם, וְכָפַל לוֹמַר "הָשֵׁב תְּשִׁיבֵם", נִתְכַּוֵּן כִּי מִתְּחִלָּה יְשִׁיבֵם לְדֶרֶךְ הַטּוֹב, וּבָזֶה יִתְקָרְבוּ אֶל אֲבִיהֶם שֶׁבַּשָּׁמַיִם, וְהוּא אוֹמְרוֹ תְּשִׁיבֵם אֶל אָחִיךָ'.

סִבַּת הִתְרַחֲשׁוּת 'פִּילֶגֶשׁ בַּגִּבְעָה'

בְּסֵפֶר שׁוֹפְטִים (פֶּרֶק יט) מְסֻפָּר עַל אִישׁ אֶחָד מֵהַר אֶפְרַיִם שֶׁהִקְפִּיד עַל פִּילַגְשׁוֹ, וְהִיא בָּרְחָה מִבֵּיתוֹ, הוּא הָלַךְ אַחֲרֶיהָ לַהֲשִׁיבָהּ, וְהִתְפַּיְּסוּ, וֶהֱבִיאָהּ אֶל בֵּית אָבִיהָ, וְהוּא שָׂמַח לִקְרָאתוֹ, וְנִשְׁאֲרוּ שָׁם שְׁלֹשָׁה יָמִים, חוֹתְנוֹ הִפְצִיר בּוֹ שֶׁיִּשְׁאַר, וְעִכְּבוֹ חֲמִשָּׁה יָמִים, וְלֹא אָבָה עוֹד לְהִשָּׁאֵר, וְרָצוּ לָלוּן בָּעִיר 'גִּבְעָה', עִיר בִּנְחָלַת בְּנֵי בִנְיָמִין. וְלֹא הָיָה שָׁם מִי שֶׁיַּכְנִיסֵם הַבַּיְתָה, עַד שֶׁפָּגְשׁוּ בְּאִישׁ מֵהַר אֶפְרַיִם שֶׁאֵרְחָם בְּבֵיתוֹ, וַאֲנָשֵׁי הַמָּקוֹם נָהֲגוּ כְּאַנְשֵׁי סְדוֹם, וּבִקְּשׁוּ לְהִתְעַלֵּל בָּאוֹרֵחַ, בַּהֶמְשֵׁךְ נִתְגַּלְגְּלוּ הַדְּבָרִים שֶׁמִּתָּה הַפִּילֶגֶשׁ עַל יְדֵי הִתְעַלְּלוּת אַנְשֵׁי הַמָּקוֹם בְּמֶשֶׁךְ כָּל הַלַּיְלָה. הָאִישׁ נִתַּח אֶת גּוּפָתָהּ לִשְׁנֵים עָשָׂר נְתָחִים וַיְשַׁלְּחֵהָ בְּכָל גְּבוּל יִשְׂרָאֵל, בְּכָךְ קָרָא לְעַם יִשְׂרָאֵל לָצֵאת לְקְרַאת בְּנֵי בִנְיָמִין, הֵם סֵרְבוּ לִמְסֹר לְעֻנֶּשׁ אֶת הַמִּתְעַלְּלִים בָּהּ, וְעֵקֶב כָּךְ נֶעֶרְכָה מִלְחָמָה בֵּין שְׁאָר שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל וּבֵין שֵׁבֶט בִּנְיָמִין, וְנָפְלוּ בָּהּ עַם רַב.

וְאִיתָא בַּגְּמָרָא (גִּטִּין ו' ע"ב): 'אָמַר רַב חִסְדָּא לְעוֹלָם אַל יַטִּיל אָדָם אֵימָה יְתֵרָה בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ שֶׁהֲרֵי פִּילֶגֶשׁ בַּגִּבְעָה הִטִּיל עָלֶיהָ בַּעֲלָהּ אֵימָה יְתֵרָה וְהִפִּילָה כַּמָּה רְבָבוֹת מִיִּשְׂרָאֵל'.

וְאִיתָא עַל זֶה בְּתָנָא דְּבֵי אֵלִיָּהוּ רַבָּה (פֶּרֶק יא): 'וְשָׁמָּא תֹּאמַר, אוֹתָן שִׁבְעִים אֶלֶף שֶׁנֶּהֶרְגוּ בְּגִבְעַת בִּנְיָמִין, מִפְּנֵי מַה נֶּהֶרְגוּ? לְפִי שֶׁהָיָה לָהֶם לְסַנְהֶדְרֵי גְּדוֹלָה שֶׁהִנִּיחַ מֹשֶׁה וִיהוֹשֻׁעַ, וּפִנְחָס בֶּן אֶלְעָזָר עִמָּהֶם, הָיָה לָהֶם לֵילֵךְ וְלִקְשֹׁר חֲבָלִים שֶׁל בַּרְזֶל בְּמָתְנֵיהֶם, וּלְהַגְבִּיהַּ בִּגְדֵיהֶם לְמַעְלָה מֵאַרְכֻּבוֹתֵיהֶן, וְיַחְזְרוּ בְּכָל עָיָרוֹת יִשְׂרָאֵל, יוֹם אֶחָד לְלָכִישׁ, יוֹם אֶחָד לְבֵית אֵל, יוֹם אֶחָד לְחֶבְרוֹן, יוֹם אֶחָד לִירוּשָׁלַיִם. וְכֵן בְּכָל מְקוֹמוֹת יִשְׂרָאֵל. וִילַמְּדוּ אֶת יִשְׂרָאֵל דֶּרֶךְ אֶרֶץ, בְּשָׁנָה וּבְשִׁתַּיִם וּבְשָׁלֹשׁ, עַד שֶׁיִּתְיַשְּׁבוּ יִשְׂרָאֵל בְּאַרְצָם. כְּדֵי שֶׁיִּתְגַּדֵּל וְיִתְקַדֵּשׁ שְׁמוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בָּעוֹלָמוֹת כֻּלָּן שֶׁבָּרָא, מִסּוֹף הָעוֹלָם וְעַד סוֹפוֹ. וְהֵם לֹא עָשׂוּ כֵּן, אֶלָּא כְּשֶׁנִּכְנְסוּ לְאַרְצָם, כָּל אֶחָד וְאֶחָד מֵהֶם נִכְנַס לְכַרְמוֹ וּלְיֵינוֹ וּלְשָׂדֵהוּ. וְאוֹמְרִים: שָׁלוֹם עָלַיִךְ נַפְשִׁי כְּדֵי שֶׁלֹּא לְהַרְבּוֹת עֲלֵיהֶן אֶת הַטַּרַח'.

הֲרֵי מְפֹרָשׁ יוֹצֵא מִדִּבְרֵי הַתַּנָּא דְּבֵי אֵלִיָּהוּ וּמִדִּבְרֵי רַבֵּנוּ חַיִּים וִיטָאל זי"ע, שֶׁהַתְּבִיעָה הִיא עַל כֻּלָּם.

הָעִקָּר הוּא לְלַמֵּד לַאֲחֵרִים

וְאִיתָא עוֹד בְּבָבָא מְצִיעָא שָׁם (פה ע״ב): ׳רֵישׁ לָקִישׁ הֲוָה מְצַיֵּין מְעַרְתָּא דְּרַבָּנָן (רֵישׁ לָקִישׁ הָיָה מְסַמֵּן אֶת מְקוֹמָן שֶׁל מְעָרוֹת הַקְּבוּרָה שֶׁל חֲכָמִים, כְּדֵי שֶׁלֹּא יַעַבְרוּ עֲלֵיהֶם כֹּהֲנִים וְיִטַּמְּאוּ), כִּי מְטָא לְמְעַרְתֵּיהּ דְּרַבִּי חִיָּא אִיעַלְּמָא מִנֵּיהּ (כְּשֶׁהִגִּיעַ לִמְעָרָתוֹ שֶׁל רַבִּי חִיָּא נֶעֶלְמָה מִמֶּנּוּ, כְּלוֹמַר, הוּא לֹא מָצָא אֶת מְקוֹמָהּ), חָלַשׁ דַּעְתֵּיהּ (חָלְשָׁה דַּעְתּוֹ שֶׁל רֵישׁ לָקִישׁ, שֶׁהָיָה סָבוּר שֶׁיֵּשׁ בְּזֶה סִימָן שֶׁהוּא אֵינוֹ רָאוּי לְהִכָּנֵס אֵצֶל רַבִּי חִיָּא) אָמַר, רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם! לֹא פְּלִפְלַתְּי תּוֹרָה כְּמוֹתוֹ? יָצְתָה בַּת קוֹל וְאָמְרָה לוֹ, תּוֹרָה כְּמוֹתוֹ פְּלִפְלַתְּ תּוֹרָה כְּמוֹתוֹ לֹא רִבַּצְתָּ׳.

וּבְמִדְרָשׁ (קֹהֶלֶת רַבָּה ט, י): ׳רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי הָיָה מִתְאַוֶּה לִרְאוֹת בַּחֲלוֹם אֶת רַבִּי חִיָּא הַגָּדוֹל, אַחַר מוֹתוֹ, שֶׁיִּגְלֶה סִתְרֵי תּוֹרָה מִן הַשָּׁמַיִם, אָמְרוּ לוֹ מִן הַשָּׁמַיִם: ״אֵין אַתָּה כְּדַאי לְכָךְ״. אָמַר לָהֶם: ״וְכִי לֹא יָגַעְתִּי בַּתּוֹרָה כָּמוֹהוּ״? אָמְרוּ לוֹ: ״לֹא לִמַּדְתָּ תּוֹרָה כָּמוֹהוּ״, שֶׁהָיָה רַבִּי חִיָּא מְשַׁתֵּדֵל בְּחַיָּיו בְּיוֹתֵר לְהַרְבִּיץ תּוֹרָה בְּיִשְׂרָאֵל. ״וְלֹא עוֹד אֶלָּא שֶׁהוּא הָיָה גּוֹלֶה מְמָּקוֹם לְמָקוֹם לְמַעַן הַתּוֹרָה״. אָמַר לָהֶם: ״וְכִי אֲנִי לֹא הָיִיתִי גּוֹלֶה לְלִמֹּד תּוֹרָה״? אָמְרוּ לוֹ: ״אַתָּה הָיִיתָ גּוֹלֶה לְלִמֹּד וְהוּא גָּלָה לְלַמֵּד״. יָשַׁב שְׁלֹשׁ מֵאוֹת תַּעֲנִיּוֹת וְהִצְטַעֵר מְאֹד עַל הַדָּבָר הַזֶּה, עַד כִּי לְבַסּוֹף נִרְאֶה לוֹ רַבִּי חִיָּא בַּחֲלוֹם, וְכָךְ אָמַר לוֹ: ״גַּם מִי שֶׁיֵּשׁ בְּיָדוֹ תּוֹרָה וּמַעֲשִׂים טוֹבִים, אֲבָל הוּא נוֹהֵג בְּעַצְמוֹ כָּבוֹד, נֹחַ לוֹ שֶׁלֹּא נִבְרָא, שֶׁיָּצָא שְׁכָרוֹ בְּהֶפְסֵדוֹ, בַּמֶּה שֶׁנָּטַל כָּבוֹד לְעַצְמוֹ עֲבוּר תּוֹרָתוֹ וּמַעֲשָׂיו״ (עַל פִּי פֵּרוּשׁ הַמִּדְרָשׁ הַמְבֹאָר).

וְכֵן עוֹד בַּגְּמָרָא (עֲרוּבִין נג ע״ב): ׳בְּנֵי יְהוּדָה דְּגַלּוּ מַסֶּכְתָּא (שֶׁגִּלּוּ מַסֶּכֶת. וּבְרַשִׁ״י: לְמִדּוּ לַאֲחֵרִים) נִתְקַיְּמָה תּוֹרָתָן בְּיָדָם, בְּנֵי גָלִיל דְּלָא גַּלּוּ מַסֶּכְתָּא (שֶׁלֹּא גִּלּוּ מַסֶּכֶת) לֹא נִתְקַיְּמָה תּוֹרָתָן בְּיָדָם. דָּוִד גַּלֵּי מַסֶּכְתָּא, שָׁאוּל לֹא גַּלֵּי מַסֶּכְתָּא (דָּוִד גִּלָּה מַסֶּכֶת שָׁאוּל לֹא גִּלָּה מַסֶּכֶת). דָּוִד דְּגַלֵּי מַסֶּכְתָּא כְּתִיב בֵּיהּ (דָּוִד שֶׁגִּלָּה מַסֶּכֶת כָּתוּב בּוֹ) ״יִרְאֻיךָ יִרְאוּנִי וְיִשְׂמָחוּ״ (תְּהִלִּים קיט, עד), שָׁאוּל דְּלָא גַּלֵּי מַסֶּכְתָּא כְּתִיב בֵּיהּ (שָׁאוּל שֶׁלֹּא גִּלָּה מַסֶּכֶת) בִּיכֹל אֲשֶׁר יִפְנֶה יַרְשִׁיעַ״ (ש״א יד, מז). שָׁאוּל הָיָה אָדָם גָּדוֹל מְאֹד בַּתּוֹרָה אֲבָל הוּא לֹא לִמֵּד לַאֲחֵרִים, וְלָכֵן כָּתוּב עָלָיו - ׳יַרְשִׁיעַ׳!

וְכֵן בְּגִטִּין (דַּף סא ע״א): ׳מַאַתֵּרֵיהּ דְּרַבִּי יְאוֹשֻׁעַ אַתָּה? קְרִי עֲלֵיהּ (מִשְׁלֵי י, כה): ״וְצַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם״ [רַב כַּהֲנָא פָּגַשׁ אָדָם שֶׁלִּפְּנֵי הַנְּהָגָתוֹ הָיָה נִרְאֶה שֶׁהוּא בָּקִי בְּדִינֵי מָמוֹנוֹת, אָמַר לוֹ רַב כַּהֲנָא: וַדַּאי מִמְּקוֹמוֹ שֶׁל רַב יְאוֹשֻׁעַ אַתָּה, וּלְפִיכָךְ בָּקִי אַתָּה בְּדִינִים, לְפִי שֶׁרַבִּי יְאוֹשֻׁעַ דּוֹרֵשׁ בָּרַבִּים לִבְנֵי עִירוֹ וּמְלַמְּדָם דִּינִים, קָרָא רַב כַּהֲנָא עַל רַבִּי יְאוֹשֻׁעַ אֶת הַפָּסוּק וְצַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם] זֶהוּ כֹּחַ עָצוּם שֶׁתָּמִיד שִׁבְּחוּהוּ רַבּוֹתֵינוּ בְּכָל מָקוֹם.

בַּמִּשְׁנָה (אָבוֹת ד, ה): ״הַלּוֹמֵד תּוֹרָה עַל מְנָת לְלַמֵּד, מַסְפִּיקִין בְּיָדוֹ לִלְמוֹד וּלְלַמֵּד״; הַיְנוּ שֶׁמּוֹסִיפִים לוֹ חָכְמָה בִּזְכוּת שֶׁמְּלַמֵּד אֲחֵרִים.

וְכֵן אִיתָא בִּתְנָא דְּבֵי אֵלִיָּהוּ רַבָּה (פֶּרֶק כז): ״הַלּוֹא פָרֹס לָרָעֵב לַחְמֶךָ״ (יְשַׁעְיָה נח, ז) - אֵין רָעָב אֶלָּא הָרָעָב מִן דִּבְרֵי תּוֹרָה, וְאֵין לֶחֶם אֶלָּא דִּבְרֵי תּוֹרָה, שֶׁנֶּאֱמַר (עָמוֹס ח, יא): ״הִנֵּה יָמִים בָּאִים נְאֻם אֲדֹנָי אֱלֹהִים, וְהִשְׁלַחְתִּי רָעָב בָּאָרֶץ, לֹא רָעָב לַלֶּחֶם וְלֹא צָמָא לַמַּיִם, כִּי אִם לִשְׁמֹעַ אֶת דִּבְרֵי ה׳״. מִכָּאן אָמְרוּ אִם יֵשׁ אָדָם שֶׁהוּא מֵבִין בְּדִבְרֵי תּוֹרָה יְפַרְנֵס מִתּוֹרָתוֹ גַּם כֵּן לַאֲחֵרִים, כְּדֵי שֶׁתִּרְבֶּה חָכְמָתוֹ לוֹ, וּמוֹסִיפִין לוֹ עָלֶיהָ. וְכָל הָעוֹשֶׂה כֵּן, אֵינוֹ נִמְנָע מִן הַטּוֹבָה הָעֲתִידָה לָבֹא עַל יִשְׂרָאֵל לִימוֹת בֶּן דָּוִד, וְעָלָיו הַכָּתוּב אוֹמֵר (תְּהִלִּים נ, כג): ״וְשָׂם דֶּרֶךְ אַרְאֶנּוּ בִּישׁוּעַת אֱלֹהִים״. אֲבָל אִם יֵשׁ בָּאָדָם דִּבְרֵי תּוֹרָה, וְאֵינוֹ מְפַרְנֵס מִתּוֹרָתוֹ לַאֲחֵרִים, גּוֹרֵם רָעָה לְעַצְמוֹ, שֶׁבַּסּוֹף חָכְמַת תּוֹרָתוֹ מִתְמַעֶטֶת בְּיָדוֹ, וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר, שֶׁאֵין מוֹסִיפִין לוֹ עָלֶיהָ. וְעָלָיו הַכָּתוּב אוֹמֵר (מִשְׁלֵי יא, כו): ״מֹנֵעַ בָּר יִקְּבֻהוּ לְאוֹם, וּבְרָכָה לְרֹאשׁ מַשְׁבִּיר״; עַד כָּאן.

הַמְלַמֵּד לַזּוּלַת - אֵינוֹ מַפְסִיד מִזֶּה

מָרָן מוֹפֵת הַדּוֹר, הָרֹאשׁוֹן לְצִיּוֹן, רַבֵּנוּ עוֹבַדְיָה יוֹסֵף שְׁלִיטָ״א, הִזְכִּיר עִנְיָן זֶה כַּמָּה

פְּעָמִים בְּשִׁעוּרָיו, שֶׁאָדָם חוֹשֵׁב, שֶׁבָּזֶה שְׁמוֹסֵר שִׁעוּרִים לָרַבִּים, הוּא לְכְאוֹרָה מִתְבַּטֵּל מִתּוֹרָתוֹ שֶׁהָיָה יָכוֹל לְהַשִּׁיג כְּשֶׁהוּא לוֹמֵד לְעַצְמוֹ, אֲבָל רֹב גְּדוֹלֵי הַחֲכָמִים שֶׁהִכִּיר, צָמְחוּ רַק מִכֹּחַ הַרְבָּצַת תּוֹרָה לַאֲחֵרִים, וְהָיוּ חוֹטְפִים עוֹד שִׁעוּר וְעוֹד שִׁעוּר. וְזֶה דַּרְכּוֹ תָּמִיד שֶׁל מָרָן לְלַמֵּד לָעָם, לְזַכּוֹת אֶת הָרַבִּים לֹא לָנוּחַ וְלֹא לִשְׁקֹט.

וְהָיָה מַעֲשֶׂה, בְּאַחַד הַגְּאוֹנִים שֶׁהָיָה מַרְבִּיץ תּוֹרָה בִּישִׁיבַת 'חֶזְוֹן עוֹבַדְיָה', וְכַיָּדוּעַ, מְסִירַת שִׁעוּר כָּזֶה - דּוֹרֶשֶׁת הֲכָנָה מְרֻבָּה. וְהָיָה גַּם מוֹסֵר שִׁעוּר לְבַעֲלֵי בָּתִּים בְּקְהִלָּתוֹ, וְכַנִּרְאֶה שֶׁזְּמַנּוֹ הָיָה לָחוּץ בְּיוֹתֵר, אָמַר לְנַפְשׁוֹ: "שֶׁמָּא אֶחְדֹּל מִלְּלַמֵּד לִפְנֵי בַּעֲלֵי בָּתִּים וְאֶתְרַכֵּז רַק בַּהֲכָנַת הַשִּׁעוּרִים לְתַלְמִידֵי הַיְשִׁיבָה, וְשָׁאַל אֶת רֹאשׁ הַיְשִׁיבָה, הַגָּאוֹן, רַבִּי יִצְחָק יוֹסֵף שְׁלִיטָ"א, כְּדַת מַה לַּעֲשׂוֹת בִּזְמַנּוֹ הַמְצֻמְצָם. וְעָנָהוּ, שֶׁכְּפִי הַנִּרְאֶה, אֵין לְבַטֵּל שִׁעוּר שֶׁיֵּשׁ בּוֹ זְכוּי הָרַבִּים, וּבְטֵל דַּעְתּוֹ, וְקַבֵּל עַל עַצְמוֹ, לְהַמְשִׁיךְ בְּיֶתֶר שְׂאֵת לְהַתְמִיד בְּשִׁעוּרוֹ הַקָּבוּעַ לְבַעֲלֵי בָּתִּים, כְּהֶרְגֵּלוֹ מִיָּמִים יָמִימָה.

[אַגַּב, אָמַר לִי מוֹרִי וְרַבִּי הַגָּאוֹן יִצְחָק יוֹסֵף שְׁלִיטָ"א, כַּמָּה פְּעָמִים, שֶׁאֵין מְבַטְּלִים שִׁעוּר תּוֹרָה שֶׁיֵּשׁ בּוֹ זְכוּי הָרַבִּים].

וּבְאוֹתוֹ זְמַן הִגִּיעַ מָרָן שְׁלִיטָ"א, לְמְסֹר שִׁעוּר בַּיְשִׁיבָה. כְּשֶׁסִּיֵּם פָּנָה וְאָמַר לַגָּאוֹן הַנַּ"ל, בְּדֶרֶךְ יְצִיאָתוֹ: "שְׁמַע! אַל תְּבַטֵּל אֶת הַשִּׁעוּר שֶׁלְּךָ". וְחָשַׁב לְתֵמוֹ שֶׁרֹאשׁ הַיְשִׁיבָה הַגָּאוֹן רַבִּי יִצְחָק שְׁלִיטָ"א שׂוֹחֵחַ עִם אָבִיו עַל כָּךְ, וּמַה נִּשְׁתּוֹמֵם לִשְׁמֹעַ אַחַר כָּךְ מִפִּיו, שֶׁלֹּא אָמַר לְאָבִיו הַגָּדוֹל כְּלוּם עַל הָרַעְיוֹן שֶׁל בִּטּוּל הַשִּׁעוּר, אֶלָּא 'אַף עַל פִּי שֶׁנִּטְלָה הַנְּבוּאָה מִן הַנְּבִיאִים, מִן הַחֲכָמִים לֹא נִטְלָה, וְחָכָם עָדִיף מִנָּבִיא' (בָּבָא בַּתְרָא יב ע"א).

הַחֲלוֹם הַנּוֹרָא שֶׁל מָרָן שְׁלִיטָ"א

מָרָן מוֹפֵת הַדּוֹר רַבֵּנוּ עוֹבַדְיָה יוֹסֵף שְׁלִיטָ"א, מְסַפֵּר דָּבָר נִפְלָא בְּהַקְדָּמָתוֹ לְסֵפֶר 'טָהֳרַת הַבַּיִת': "אֲזַכְּרָה יָמִים מִקֶּדֶם, עִם לְבָבִי אָשִׂיחָה, וְעָלָה בְּמַחֲשָׁבָה לְפָנַי, לְמַעַט בְּהוֹפָעוֹתַי בָּרַבִּים כְּדֵי לְהִתְמַסֵּר יוֹתֵר בַּעֲרִיכַת כָּל חִבּוּרַי אֲשֶׁר עִמִּי בַּכְּתוּבִים, מָתַי אֶעֱשֶׂה גַּם אָנֹכִי לְבֵיתִי וְאִם אֵין אֲנִי לִי מִי לִי, וְרַעְיוֹנַי עַל מִשְׁכָּבִי סְלִיקוּ, וְהִנֵּה בַּחֲלוֹמִי רָאִיתִי אֶת הַגָּאוֹן, רַבֵּנוּ יוֹסֵף חַיִּים זַצַ"ל, מִבָּבֶל, בַּעַל הַבֵּן אִישׁ חַי, שֶׁבָּא לְבַקֵּר בְּבֵיתִי, וּפָנָיו מְאִירוֹת כְּזֹהַר הַחַמָּה, נִכְנַס לַחֲדַר הַסְּפָרִיָּה וְהִתְיַשֵּׁב לְיַד הַשֻּׁלְחָן, רָאָה לְפָנָיו אֶחָד מֵחִבּוּרַי, כְּמִדַּמַנִי שְׁאֵלוֹת וּתְשׁוּבוֹת 'בַּיְבִיעַ אֹמֶר', וְהִתְחִיל לְעַיֵּן פֹּה אַחַת הֵנָּה וְאַחַת הֵנָּה, וּכְשֶׁסִּיֵּם אָמַר: 'טוֹב מְאֹד', שָׁאַל אוֹתִי: 'הַאִם אֲנִי מַמְשִׁיךְ לְהוֹפִיעַ בָּרַבִּים וְלִדְרֹשׁ דִּבְרֵי תוֹרָה וּמוּסָר כַּאֲשֶׁר הָיִתָה בְּאָמְנָה אִתִּי'? וְאָמַרְתִּי: כֵּן, עֲדַיִן אֲנִי מַמְשִׁיךְ לְהוֹפִיעַ בָּרַבִּים וְלִדְרֹשׁ בְּדִבְרֵי תוֹרָה כַּאֲשֶׁר חָנָנִי ה'. בְּדֶרֶךְ כְּלָל אֲנִי מוֹפִיעַ עִם עֲמִיתִי הַגָּדוֹל רַבִּי יְהוּדָה צַדָּקָה זַצַ"ל, וְאָמַרְתִּי לוֹ שֶׁדָּבָר זֶה מַפְרִיעַ לִי בַּהֲכָנַת חִבּוּרַי וְהוֹצָאָתָם לָאוֹר, "שָׂמֵנִי נֹטֵרָה אֶת הַכְּרָמִים כַּרְמִי שֶׁלִּי לֹא נָטָרְתִּי" (שה"ש א, ו), עָנָה דּוֹדִי וְאָמַר לִי בְּסֵבֶר פָּנִים יָפוֹת, טוֹב אֲשֶׁר תֹּאחַז בָּזֶה, וְגַם מִזֶּה אַל תַּנַּח יָדֶיךָ, כִּי יֵשׁ נַחַת רוּחַ מְאֹד לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, בְּזִכּוּי הָרַבִּים, כְּשֶׁשּׁוֹמְעִים דִּבְרֵי תוֹרָה וּמוּסָר וְחוֹזְרִים בִּתְשׁוּבָה, וְכָל אֶחָד שֶׁחוֹזֵר בִּתְשׁוּבָה הוּא עוֹלָם מָלֵא, וָאָקִיץ וְהִנֵּה חֲלוֹם, וְהִנֵּה אֱמֶת נָכוֹן הַדָּבָר.

דִּבְרֵי הַמַּגִּיד לַבַּיִת יוֹסֵף

מוּבָא בַּסֵּפֶר הַקָּדוֹשׁ וְהַנּוֹרָא 'מַגִּיד מֵישָׁרִים' (פָּרָשַׁת שְׁמוֹת): מַה שֶּׁאָמַר הַמַּלְאָךְ הַמַּגִּיד לְמָרָן הַבַּיִת יוֹסֵף זי"ע: 'וְלֹא תִּצְטַעֵר עַל דְּאַתְּ מְטַפֵּל בְּצָרְכֵי צִבּוּרָא, וְעַל יְדֵי כֵּן אַתָּה מְבַטֵּל מֵעִסְקָא דְּאוֹרַיְתָא (וְאַל תִּצְטַעֵר עַל שֶׁאַתָּה מְטַפֵּל בְּצָרְכֵי הַצִּבּוּר וְעַל יְדֵי זֶה אַתָּה מְבַטֵּל מֵעֵסֶק הַתּוֹרָה), דְּאֶחָז בְּזֶה וְגַם מִזֶּה אַל תַּנַּח יָדֶיךָ. כִּי שְׁנֵיהֶם כְּאֶחָד טוֹבִים, וְעַל יְדֵי הַכֹּל אָדָם זוֹכֶה לַחֲלוּקָא דְּרַבָּנָן, לִמְהֱוֵי לֵיהּ כְּתֹנֶת פַּסִּים, וּמְכֻנָּסַיִם וְאַבְנֵט, דְּעֵסֶק הַתּוֹרָה לְחוּד, וּתְפִלָּה לְחוּד, וְצָרְכֵי צִבּוּר. וּמְכֻלְּהוּ מִתְעַבְּדִי הַנְהוּ לְבוּשִׁין לְאִתְלַבְּשָׁא בַּהוּא בַּר נָשׁ כַּד נָפִיק מֵהַאי עָלְמָא. לָכֵן הִתְעַסֵּק בְּכֻלְּהוּ'

(וּמִכֻּלָּם נַעֲשִׂים הַלְּבוּשִׁים הָאֵלּוּ שֶׁאָדָם מִתְלַבֵּשׁ בָּהֶם, כַּאֲשֶׁר הוּא יוֹצֵא מֵהָעוֹלָם הַזֶּה, לָכֵן הִתְעַסֵּק בְּכֻלָּם).

מַעֲשֶׂה בְּאַחַרְאי אַרְגּוּן לְקֵרוּב לְבָבוֹת, שֶׁרָצָה לַעֲשׂוֹת פֶּסַח זְמַן מַעְסוּקוֹ בְּרשׁוּם יַלְדֵי שְׁכוּנוֹת מְצוּקָה לְחִנּוּךְ תּוֹרָנִי, וְאָמַר לוֹ מָרָן רַבֵּנוּ עוֹבַדְיָה יוֹסֵף שְׁלִיטָ"א: 'הִנֵּה נָתְנוּ לְךָ סַיְעָתָא דִּשְׁמַיָּא מְיֻחֶדֶת לִפְעֹל בְּקֵרוּב לְבָבוֹת, וְיֵשׁ עָלֶיךָ אַחֲרָיוּת גְּדוֹלָה, מִי יוֹדֵעַ עַד כַּמָּה תִּשָּׁאֵר סַיְעָתָא דִּשְׁמַיָּא זֹאת, נַצֵּל אוֹתָהּ'... וְתָמִיד עוֹרֵר בְּדָבָר זֶה, לִפְעֹל וְלַעֲשׂוֹת עוֹד וְעוֹד.

אֵימָתַי וְהֵיכָן נִכְתְּבוּ חֵלֶק מִתְּשׁוּבוֹת 'יַבִּיעַ אֹמֶר'?

יָדוּעַ וּמְפֻרְסָם עַל מוֹרֵנוּ, מוֹפֵת הַדּוֹר, בְּעַצְמוֹ, כַּמָּה שֶׁטוֹרֵחַ בָּזֶה. מָרָן סִפֵּר בְּעַצְמוֹ: בִּצְעִירוּתוֹ, עַל תְּקוּפַת רַבָּנוּתוֹ בְּמִצְרַיִם, וְסֵדֶר יוֹמוֹ הָיָה, שֶׁבַּבֹּקֶר הָיָה צָרִיךְ לִהְיוֹת פָּנוּי לְעִנְיְנֵי הָרַבָּנוּת - לְטַפֵּל בְּעִנְיְנֵי הַשְּׁחִיטָה וְהַכַּשְׁרִיּוֹת וּשְׁאָר עִנְיָנִים, עַד הַצָּהֳרַיִם, וּכְשֶׁהִגִּיעַ הַבַּיְתָה, אָכַל מַשֶּׁהוּ, וּמִיָּד הָלַךְ לִמְסֹר שִׁעוּר בַּיְשִׁיבָה בְּמֶשֶׁךְ שָׁלֹשׁ שָׁעוֹת, וְרַק אַחַר כָּךְ הָיָה נִפְנֶה לְחַבֵּר אֶת חִבּוּרָיו, וְחֵלֶק גָּדוֹל מֵהַשְּׁאֵלוֹת וְהַתְּשׁוּבוֹת שֶׁבְּסִפְרוֹ הַגָּדוֹל 'יַבִּיעַ אֹמֶר', חִבֵּר בְּאוֹתָהּ תְּקוּפָה... וְזֶה פֶּלֶא, שֶׁאַחַר יוֹם עָמוּס שֶׁכָּזֶה, יִזְכֶּה לִכְתֹּב תְּשׁוּבוֹת כָּאֵלּוּ, לְעֹמֶק וְלָרֹחַב - מַה שֶּׁאִי אֶפְשָׁר לְתָאֵר [וְיָדוּעַ מַה שֶּׁאָמְרוּ גְּדוֹלֵי הַדּוֹר עַל סְפָרָיו]. וּמַמָּשׁ כְּמוֹ שֶׁמְּסַפֵּר עַל אֲדוֹנֵנוּ הָרַמְבַּ"ם זַ"ל, בִּבְחִינַת מַה שֶּׁאָמְרוּ חַזַ"ל (בְּרָכוֹת לב ע"ב): 'מִתּוֹךְ שֶׁחֲסִידִים הֵן, תּוֹרָתָן מִשְׁתַּמֶּרֶת וּמַלְאכְתָּן מִתְבָּרֶכֶת'.

וְזֶה כִּדְבָרֵינוּ, שֶׁכְּשֶׁאָדָם נִמְצָא בְּלַחַץ וּבְקֹשִׁי, וְאַף עַל פִּי כֵן מִתְאַמֵּץ וּמִשְׁתַּדֵּל בְּמִסִּירוּת נֶפֶשׁ, זוֹכֶה שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְבָרֵךְ אֶת לְמוּדוֹ וּמִתְנַהֵג עִמּוֹ בְּהַנְהָגָה נִסִּית, לְמַעְלָה מִדֶּרֶךְ הַטֶּבַע.

חִיּוּב תּוֹכָחָה וְזִכּוּי הָרַבִּים

כָּתַב מָרָן הַחִיד"א בְּמַחֲזִיק בְּרָכָה (סִימָן רצ): 'יְרֵבֶּה דְּרָשׁוֹתָיו לְהוֹכִיחַ לָעָם, לְהַחֲזִירָם בִּתְשׁוּבָה, וּבָזֶה תָּלוּי הַגְּאֻלָּה, כִּי אֵין קֵץ לִשְׁכָרוֹ'.

וּכְבָר הִזְכַּרְנוּ מַה שֶּׁמֵּעִיד עַל עַצְמוֹ רַבֵּנוּ יְהוֹנָתָן אַיְבֶּשִׁיץ זי"ע (חֵלֶק א' דְּרוּשׁ יא): 'אַל תִּתְמְהוּ בָּנַי עַל חֻפְצִי תָּמִיד לְהוֹכִיחַ, וּבֶאֱמוּנָה אֲנִי אוֹמֵר לָכֶם, כִּי בְּכָל יָמַי וּשְׁנוֹתַי עֲלֵי אֶרֶץ, לֹא נִבְחַר וְלֹא הֵיטִיב לִבִּי שָׁעָה אַחַת, אֶפֶס שָׁעָה זוֹ אֲשֶׁר אֲנִי עוֹמֵד לְהוֹכִיחַ וּלְהָשִׁיב רַבִּים מֵעָוֹן, וְגַם לָכֶם שָׁעָה זוֹ נִבְחֶרֶת מִכָּל יְמֵיכֶם עֲלֵי אֶרֶץ, כִּי זֶהוּ תַּכְלִית חַיִּים וְקִיּוּם גְּוִיָּתֵנוּ, לִשְׁמֹעַ בְּקוֹל מוֹכִיחַ, וְלִתֵּן אֶל לִבֵּנוּ לְאַהֲבָה וּלְיִרְאָה אֶת שֵׁם ה' הַנִּכְבָּד וְהַנּוֹרָא וְהוּא עִקָּר'.

אִיתָא בַּמִּשְׁנָה (אָבוֹת ה, יח): 'כָּל הַמְזַכֶּה אֶת הָרַבִּים, אֵין חֵטְא בָּא עַל יָדוֹ - וּפֵרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ: 'כָּל' לְרַבּוֹת, כִּי הֲרֵי יָדוּעַ שֶׁעִקַּר שְׁלֵמוּת הַמִּצְוָה כְּשֶׁהִיא נַעֲשֵׂית לְשֵׁם שָׁמַיִם, אֲבָל מִצְוַת זִכּוּי הָרַבִּים מְיֻחֶדֶת הִיא, שֶׁלֹּא יִהְיֶה רַבּוֹ בַּגֵּיהִנֹּם וְתַלְמִידוֹ בְּגַן עֵדֶן, וְלָכֵן אַף אִם אֵינָהּ לְשֵׁם שָׁמַיִם יֵשׁ בָּהּ כֹּחַ עָצוּם.

מַעֲלַת מִצְוַת זִכּוּי הָרַבִּים בְּיַחַס לִשְׁאָר הַמִּצְוֹות

כָּתַב הַגָּאוֹן הַצַּדִּיק, רַבִּי יִצְחָק בְּלַאזֶר זַצַ"ל, כְּתִיב (תְּהִלִּים קיא, ג): "וְצִדְקָתוֹ עֹמֶדֶת לָעַד", שֶׁזְּכוּת מִצְוָה זוֹ נִמְדֶּדֶת לְפִי הָאֲנָשִׁים שֶׁנִּהֲנוּ מִכֹּחַ הַמִּצְוָה. וְסָתָם מִצְוָה נִמְדֶּדֶת לְפִי הַעֲרָכַת מְקַיְּמָהּ.

וּבָזֶה יוּבַן מַה שֶּׁתָּמְהוּ רַבִּים, אֵיךְ קָנָה יַעֲקֹב אֶת הַבְּכוֹרָה, שֶׁהוּא דָּבָר גָּדוֹל כָּל כָּךְ - בְּנִזְיד עֲדָשִׁים? וַהֲלֹא לִכְאוֹרָה יֵשׁ כָּאן הוֹנָאָה, וּמֵקַח טָעוּת, וּבָטֵל הַמֶּקַח?! וּבֵאֲרוּ, שֶׁהַמִּצְוָה נֶחְשֶׁבֶת כְּפִי שֶׁמַּעֲרִיכִים אוֹתָהּ, וְאַף שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַעֲרִיךְ אֶת הַבְּכוֹרָה, אֲבָל עֵשָׂו הָרָשָׁע הֶעֱרִיךְ אוֹתָהּ בְּנִזְיד עֲדָשִׁים, וְהוּא הָיָה הַבְּעָלִים שֶׁל הַבְּכוֹרָה, וְאִם הַבְּעָלִים כָּךְ מַעֲרִיךְ... אֲזַי אֵין כָּאן שׁוּם הוֹנָאָה, וְיַעֲקֹב אָבִינוּ קָנָה מִמֶּנּוּ הַכֹּל בְּתַשְׁלוּם כֶּשֶׁר וְהוֹגֶן, וְזֶה מֶקַח גָּמוּר. וְכֵן הוּא בִּשְׁאָר הַמִּצְוֹות.

אֲבָל בִּזְכוּי הָרַבִּים, כֵּיוָן שֶׁמִּתְעוֹרְרִים רַבִּים מִזֶּה, כָּל אֶחָד לְפִי מַה שֶּׁהוּא, גַּם אִם הַמְזַכֶּה אֵינוֹ פּוֹעֵל לְשֵׁם שָׁמַיִם לְגַמְרֵי, וְיֵשׁ לוֹ פְּנִיּוֹת מְסֻיָּמוֹת, נִקְרָא 'מְזַכֶּה אֶת הָרַבִּים' כִּי הַמְצָוָה הַזֹּאת נִפְעֶלֶת לְפִי הַפְּעֻלּוֹת שֶׁבָּהּ.

וְאִיתָא בְּאָבוֹת דְּרַבִּי נָתָן (פֶּרֶק רִבִּיעִי): 'מִכָּאן לְחָכָם שֶׁיּוֹשֵׁב וְדוֹרֵשׁ בַּקָּהָל שֶׁמַּעֲלֶה עָלָיו הַכָּתוּב כְּאִלּוּ הִקְרִיב חֵלֶב וְדָם עַל גַּבֵּי מִזְבֵּחַ'.

אִיתָא בַּגְּמָרָא (פְּסָחִים פז ע"ב): "אָחוֹת לָנוּ קְטַנָּה וְשָׁדַיִם אֵין לָהּ" - אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן זוֹ עֵילָם שֶׁזָּכְתָה לִלְמֹד וְלֹא זָכְתָה לְלַמֵּד. וּמִי הָיָה שָׁם בְּעֵילָם? דָּנִיֵּאל אִישׁ חֲמוּדוֹת! הֲרֵי כָּתוּב כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י, זוֹ עֵילָם - שֶׁהָיָה בָּהּ דָּנִיֵּאל, שֶׁנֶּאֱמַר (דָּנִיֵּאל ח, ב): "וַאֲנִי בְּשׁוּשַׁן הַבִּירָה אֲשֶׁר בְּעֵילָם הַמְּדִינָה". וְזָכָה לִלְמֹד וְלֹא רִבֵּץ תּוֹרָה בְּיִשְׂרָאֵל, אֲבָל בָּבֶל גִּדְּלָה אֶת עֶזְרָא הַסּוֹפֵר, דִּכְתִיב (עֶזְרָא ז, י): "כִּי עֶזְרָא הֵכִין לְבָבוֹ לִדְרֹשׁ אֶת תּוֹרַת ה' וְלַעֲשׂוֹת וּלְלַמֵּד בְּיִשְׂרָאֵל חֹק וּמִשְׁפָּט'.

תּוֹרָתוֹ מִתְבָּרֶכֶת

כְּבָר הִזְכַּרְנוּ, שֶׁכְּשֶׁאָדָם מְלַמֵּד וּמַשְׁפִּיעַ לַאֲחֵרִים, אֲזַי גַּם תּוֹרָתוֹ בְּעַצְמָהּ מִתְבָּרֶכֶת, וּמְזַכֶּה גַּם לְבָנָיו. וְאָמְרוּ עַל הַמִּשְׁנָה (אָבוֹת ג, ט): 'רַבִּי חֲנִינָא בֶּן דּוֹסָא אוֹמֵר, כֹּל שֶׁמַּעֲשָׂיו מְרֻבִּין מֵחָכְמָתוֹ, חָכְמָתוֹ מִתְקַיֶּמֶת. וְכֹל שֶׁחָכְמָתוֹ מְרֻבָּה מִמַּעֲשָׂיו, אֵין חָכְמָתוֹ מִתְקַיֶּמֶת', כְּלוֹמַר, כְּשֶׁאֵין מַשְׁפִּיעַ לַאֲחֵרִים מוּסָר וְיִרְאָה, אֲזַי גַּם חָכְמָתוֹ שֶׁמְּלַמֵּד לַאֲחֵרִים, וְגַם לִילָדָיו - אֵינָהּ מִתְקַיֶּמֶת.

וְהִנֵּה סְגֻלַּת הַדְּדִים הַמַּשְׁפִּיעוֹת, לְהוֹסִיף שֶׁפַע בְּעַצְמָן, כְּמַאֲמָרָם זַ"ל (עֵרוּבִין נד ע"ב): "דַּדֶּיהָ יְרַוֶּיךָ בְכָל עֵת" (משלי ה, יט) - לָמָּה נִמְשְׁלוּ דִּבְרֵי תּוֹרָה לְדַד? מַה דַּד זֶה כָּל זְמַן שֶׁהַתִּינוֹק מְמַשְׁמֵשׁ בּוֹ מוֹצֵא בּוֹ חָלָב, אַף דִּבְרֵי תּוֹרָה כָּל זְמַן שֶׁאָדָם הוֹגֶה בָּהֶן מוֹצֵא בָּהֶן טַעַם.

וְכֵן אָמְרוּ (סֹטָה מט ע"ב) אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, מַאי דִּכְתִיב (מִשְׁלֵי לא, כו): "פִּיהָ פָּתְחָה בְחָכְמָה וְתוֹרַת חֶסֶד עַל לְשׁוֹנָהּ"? וְכִי יֵשׁ תּוֹרָה שֶׁל חֶסֶד, וְיֵשׁ תּוֹרָה שֶׁאֵינָהּ שֶׁל חֶסֶד? אֶלָּא תּוֹרָה לִשְׁמָהּ זוֹ הִיא תּוֹרָה שֶׁל חֶסֶד, שֶׁלֹּא לִשְׁמָהּ זוֹ הִיא תּוֹרָה שֶׁאֵינָהּ שֶׁל חֶסֶד. אִפְּא דְּאָמְרִי [וְיֵשׁ אוֹמְרִים]: תּוֹרָה לְלַמְּדָהּ זוֹ הִיא תּוֹרָה שֶׁל חֶסֶד, שֶׁלֹּא לְלַמְּדָהּ, זוֹ הִיא תּוֹרָה שֶׁאֵינָהּ שֶׁל חֶסֶד.

זְכוּי הָרַבִּים - בִּילָדִים רַבִּים

וְכֵן עוֹד בַּגְּמָרָא (שַׁבָּת קיט ע"ב): 'אָמַר רֵישׁ לָקִישׁ לְרַבִּי יְהוּדָה נְשִׂיאָה, בָּךְ מְקֻבָּלַנִי מֵאֲבוֹתַי, וְאָמְרִי לָהּ: מֵאֲבוֹתֶיךָ, כָּל עִיר שֶׁאֵין בָּהּ תִּינוֹקוֹת שֶׁל בֵּית רַבָּן - מַחֲרִיבִין אוֹתָהּ. רָבִינָא אָמַר מַחֲרִימִין אוֹתָהּ'. [מַחֲרִיבִין - יֵשׁ שִׁיּוּר; מַחֲרִימִין - אֵין שִׁיּוּר (רַשִׁ"י)]. כִּי אִם לֹא מִתְמַסְּרִים לְהַשְׁפָּעָה לְתַלְמִידִים גּוֹרְמִים חֻרְבָּן לַדּוֹר. כָּל גְּדוֹלֵי הַדּוֹרֵנוּ מְעוֹרְרִים עַל הַנְּחִיצוּת לְהַשְׁפִּיעַ בְּמָקוֹם שֶׁאֶפְשָׁר, וּבִפְרָט לַיְלָדִים.

אָנוּ קְרֵבִים לַחֲנֻכָּה, הַנֵּרוֹת הַלָּלוּ קֹדֶשׁ הֵם רוֹמְזִ לִילָדִים כְּדִבְרֵי הַגָּאוֹן רַבִּי יְהוּדָה צַדְקָה זַצַ"ל, וְאֵין לָנוּ רְשׁוּת לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶם, וְעָלֵינוּ לִדְאֹג לְחִנּוּכָם הַטָּהוֹר.

מָרָן הָרַב עוֹבַדְיָה יוֹסֵף שְׁלִיטָ"א, מְסַפֵּר: הָיְתָה מִשְׁפָּחָה שֶׁלֹּא הָיְתָה שׁוֹמֶרֶת תּוֹרָה וּמִצְווֹת, וְהָיָה לָהֶם שָׂכֵן דָּתִי שֶׁשִּׁכְנֵעַ אוֹתָם לְהַכְנִיס אֶת בְּנָם לְתַלְמוּד תּוֹרָה, וְהֵחֵל הַיֶּלֶד לְכַבֵּד אֶת הַהוֹרִים וּלְהִתְנַהֵג כַּיָּאוֹת כְּפִי שֶׁאִלְפּוֹ רַבּוֹ בִּינָה, כְּמוֹ כֵן הֵחֵל לְנַשֵּׁק אֶת יְדֵי הַהוֹרִים בְּלֵיל שַׁבָּת, וְהַהוֹרִים, שֶׁלֹּא הֵרְגִּלוּ לְדֶרֶךְ אֶרֶץ שֶׁכָּזֹאת, וּכְשֶׁבָּא הַיֶּלֶד וְרָצָה לְנַשֵּׁק לָהֶם אֶת יְדֵיהֶם, כָּל כָּךְ הִתְרַגְּשׁוּ מֵהַשְׁפָּעָתָהּ הַבְּרוּכָה שֶׁל הַתּוֹרָה הַמְחַנֶּכֶת, וְזֶה גָּרַם לָהֶם לַחֲזֹר בִּתְשׁוּבָה. זֶה כֹּחַ שֶׁל יֶלֶד אֶחָד לְהַחֲזִיר בִּתְשׁוּבָה מִשְׁפָּחָה שְׁלֵמָה, וְלָכֵן כָּל מַה שֶּׁאֶפְשָׁר לְהַעֲמִיד תִּינוֹקוֹת שֶׁל בֵּית רַבָּן - זוֹ חוֹבָה.

אֵין כְּמוֹ זְכוּי הָרַבִּים

כָּתַב בַּסֵּפֶר הַקָּדוֹשׁ 'חוֹבַת הַלְּבָבוֹת' (שַׁעַר אַהֲבַת ה' פ"ד): 'עָלֶיךָ אָחִי לָדַעַת, כִּי אַף אִם הָאָדָם מַגִּיעַ לְדַרְגָּה עֶלְיוֹנָה בְּיוֹתֵר בְּתִקּוּן

נִשְׁמָתוֹ כִּכְלֵי הָאֱלֹקִים יִתְבָּרַךְ, וְאַף אִם הוּא דּוֹמֶה לִנְבִיאִים וְכִמְעַט שֶׁהִגִּיעַ לְמִדּוֹתֵיהֶם הַטּוֹבוֹת וּלְהַנְהָגוֹתֵיהֶם הַמְשֻׁבָּחוֹת וּלְהִתְמַסְּרוּתָם אֶל עֲבוֹדַת הַבּוֹרֵא וּלְאַהֲבָה אֶת הַשֵּׁם, אֵין זְכֻיּוֹתָיו מַגִּיעוֹת לִזְכֻיּוֹת שֶׁל מִי שֶׁמְּכַוֵּן אֶת בְּנֵי הָאָדָם לַדֶּרֶךְ הַטּוֹבָה, וּמְקָרֵב אֶת הָרְשָׁעִים לַעֲבוֹדַת הַבּוֹרֵא, שֶׁזְּכֻיּוֹתָיו הוֹלְכוֹת וּמִתְרַבּוֹת בְּכָל יוֹם וּבְכָל עֵת, עַל יְדֵי זְכֻיּוֹתֵיהֶם שֶׁל אֵלּוּ שֶׁהוּא גָּרַם לָהֶם לַעֲבֹד אֶת הַשֵּׁם. מָשָׁל לְמָה הַדָּבָר דּוֹמֶה, לִשְׁנֵי סוֹחֲרִים שֶׁפַּעַם בָּאוּ לִמְדִינָה, לָאֶחָד הָיְתָה סְחוֹרָה שֶׁל עֲשָׂרָה זְהוּבִים, לַשֵּׁנִי הָיוּ הַרְבֵּה סְחוֹרוֹת הַשָּׁווֹת חֲמֵשֶׁת אֲלָפִים זְהוּבִים, שְׁנֵיהֶם מָכְרוּ אֶת סְחוֹרָתָם וְהִרְוִיחוּ, הָרִאשׁוֹן הִרְוִיחַ פִּי עֶשֶׂר מִמַּה שֶׁפְּחוֹרָתוֹ הָיְתָה שָׁוָה, וְהַשֵּׁנִי מָכַר כִּמְעַט צָמוּד לַקֶּרֶן, וְהִרְוִיחַ רַק קְצָת יוֹתֵר מִמַּה שֶׁפְּחוֹרוֹתָיו הָיוּ שָׁווֹת. וּבְכָל זֹאת הָיָה רֶוַח שֶׁל הַסּוֹחֵר הַשֵּׁנִי שֶׁהָיָה עִם הַרְבֵּה סְחוֹרוֹת - חֲמֵשֶׁת אֲלָפִים זְהוּבִים, וְהַסּוֹחֵר הָרִאשׁוֹן שֶׁהִרְוִיחַ פִּי עֶשֶׂר מִמַּה שֶּׁהוּא קָנָה - הָיָה רַק מֵאָה זְהוּבִים, כִּי הַקֶּרֶן שֶׁל הַשֵּׁנִי הָיָה הַרְבֵּה יוֹתֵר מֵהַקֶּרֶן שֶׁל הָרִאשׁוֹן, כָּכָה לְעִנְיְנֵנוּ הַמְתַקֵּן אֶת עַצְמוֹ בִּלְבַד, זְכֻיּוֹתָיו מֻעָטוֹת, כִּי זוֹקְפִים לִזְכוּתוֹ רַק אֶת הַמַּעֲשִׂים הַטּוֹבִים שֶׁהוּא עָשָׂה, אֲבָל מִי שֶׁמְּתַקֵּן לֹא רַק אֶת עַצְמוֹ, אֶלָּא גַּם בְּנֵי אָדָם רַבִּים, זוֹקְפִים לִזְכוּתוֹ אֶת כָּל הַמַּעֲשִׂים הַטּוֹבִים שֶׁל כָּל אֵלּוּ שֶׁהוּא קֵרֵב לַעֲבוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ׳.

הַסִּפּוּר שֶׁהִשְׁפִּיעַ עַל הַשַּׁדָּ"ר

בַּסֵּפֶר ׳מְשָׁל אָבוֹת׳, מְסֻפָּר מַעֲשֶׂה עַל הַגָּאוֹן רַבִּי יִצְחָק רוֹזֶנְטָל זַצַ"ל, מְנַהֵל כּוֹלֵל מִרְדֶּשׁ בְּנֵי צִיּוֹן, וְעוֹרֵךְ הַיַּרְחוֹן כֶּרֶם צִיּוֹן, שֶׁבָּא בִּזְמַנּוֹ לְמָרָן הַגָּאוֹן, רַבִּי אִיסֶר זַלְמָן מֵלְצֶר, זֵכֶר צַדִּיק וְקָדוֹשׁ לִבְרָכָה, וְאָמַר לוֹ, כֵּיוָן שֶׁהַמַּצָּב הַכַּלְכָּלִי שֶׁל הַכּוֹלֵל הִשְׁתַּפֵּר וְכוּ׳, הוּא חוֹשֵׁב לַעֲזֹב אֶת הַכּוֹלֵל וּלְהַכְנִיס אֶת מִרְצוֹ בַּתּוֹרָה וּבַעֲרִיכַת הַיַּרְחוֹן הַנַּ"ל. עָנָהוּ הַגָּאוֹן: אַתָּה עֲשֵׂה כַּהֲבָנָתְךָ, אַךְ לִפְנֵי שֶׁאַתָּה מַחְלִיט, בְּרְצוֹנִי לְסַפֵּר לְךָ סִפּוּר קָטָן. הָיָה מַעֲשֶׂה בְּאֵיזֶה יְהוּדִי תַּלְמִיד חָכָם, שְׁלוּחָא דְּרַבָּנָן שֶׁל יְשִׁיבַת סְלוּצְק, וְזוֹ עֲבוֹדָה קָשָׁה מְאֹד כַּמּוּבָן, לְכַתֵּת רַגְלַיִם מִמָּקוֹם לְמָקוֹם, לִפְגֹּשׁ נְדִיבִים, לֶאֱסֹף כַּסְפֵּי תְּרוּמוֹת וְכוּ׳, וְרָצָה לַעֲזֹב אֶת הָעֲבוֹדָה הַזּוֹ.

כֵּיוָן שֶׁחָשׁ בְּאֵי נְעִימוּת לְדַבֵּר עִמִּי אוֹדוֹת כָּךְ - גְּלוּיוֹת, נָסַע לְמָרָנָא וְרַבָּנָא רַבִּי יִשְׂרָאֵל מֵאִיר הַכֹּהֵן מֵרַאדִין, הֶחָפֵץ חַיִּים זי"ע, בִּכְבוֹדוֹ וּבְעַצְמוֹ, וְתִנָּה בְּפָנָיו עַד כַּמָּה קָשָׁה לוֹ מְלֶאכֶת אִסּוּף הַכְּסָפִים, הַמַּפְרִיעָה לוֹ אַף לְהִתְרַכֵּז בַּתְּפִלָּה, וְכַמָּה פְּעָמִים חָשַׁב בְּאֶמְצַע הַתְּפִלָּה לְתַפֵּשׁ אֶת נָדִיב פְּלוֹנִי אֲחַר הַתְּפִלָּה וְכוּ׳, וְכֵן בִּלְמוּד אֵין רֹאשׁוֹ מֻנָּח כִּדְבָעֵי, הוּא רוֹצֶה לָשֶׁבֶת בְּאֵיזוֹ קְהִלָּה קְטַנָּה, וְיֵשֵׁב וְיִלְמַד כָּל הַיּוֹם, וְנַפְשׁוֹ בִּשְׁאֵלָתוֹ הַאִם לַעֲזֹב אֶת עֲבוֹדַת הַשַּׁדְּרוּ"ת בְּגִין הַנַּ"ל.

הֶחָפֵץ חַיִּים הִקְשִׁיב, וְהִפְטִיר: "טוֹב! שֶׁיִּהְיֶה בְּהַצְלָחָה", הוֹדָה לָרַב וְנִפְרַד מִמֶּנּוּ. וּכְשֶׁהָיָה כְּבָר בַּיְצִיאָה, שָׁמַע לְפֶתַע שֶׁהֶחָפֵץ חַיִּים קוֹרֵא לוֹ: "הַאִם מַעֲלָתוֹ יוֹדֵעַ כַּמָּה עוֹלֶה זוּג נַעֲלַיִם"? וְהֵשִׁיב: אֵינִי יוֹדֵעַ בְּדִיּוּק, אֲבָל אֲנִי חוֹשֵׁב שֶׁכָּךְ וְכָךְ הַמְּחִיר". וְאָז הִמְשִׁיךְ הֶחָפֵץ חַיִּים: "וְכַמָּה עוֹלֶה לְסַנְדְּלָר? וְכַמָּה הָרֶוַח שֶׁנִּשְׁאָר לוֹ? וְהֵחֵל בְּיַחַד אִתּוֹ לַעֲשׂוֹת אֶת הַחֶשְׁבּוֹן לְפִי הַשָּׁעָרָה, וְכָל הַתּוֹצָרֶת שֶׁהוּא רוֹצֶה לְהָפִיק מֵהַסְּחוֹרָה. וְשִׁעֲרוּ שֶׁהָרֶוַח צָרִיךְ לִהְיוֹת כָּךְ וְכָךְ לְסַנְדְּלָר.

שָׁאַל אוֹתוֹ הֶחָפֵץ חַיִּים, רַק סַנְדְּלָר עוֹשֶׂה נַעֲלַיִם? וְהֵשִׁיב: "לֹא, יֵשׁ נַעֲלַיִם שֶׁעוֹשֶׂה הַסַּנְדְּלָר וְיֵשׁ נַעֲלַיִם שֶׁעוֹשִׂים בְּבֵית חֲרוֹשֶׁת". - "וּמָה עוֹלֶה יוֹתֵר יָקָר"? הִמְשִׁיךְ הֶחָפֵץ חַיִּים לְהַקְשׁוֹת. "יוֹתֵר יָקָר וַדַּאי עוֹלֶה אֵצֶל הַסַּנְדְּלָר", הֵשִׁיב הַשַּׁדָּ"ר.

הִמְשִׁיךְ הֶחָפֵץ חַיִּים לִשְׁאֹל: "וּמִי יוֹתֵר מַרְוִיחַ, הַסַּנְדְּלָר אוֹ בֵּית הַחֲרֹשֶׁת"? וְהַשַּׁדָּ"ר הֵשִׁיב: "בֵּית הַחֲרֹשֶׁת מַרְוִיחַ יוֹתֵר". שָׁאַל הֶחָפֵץ חַיִּים: "לָמָּה"? וְהֵשִׁיב הָאִישׁ: "כִּי הֲגַם שֶׁהָרֶוַח מֻעָט יוֹתֵר, אֲבָל הַכַּמֻּיּוֹת הַמִּסְתָּרִיּוֹת הָרַבּוֹת יוֹצְרוֹת אֶת הָרֶוַח הֶעָצוּם".

אָמַר לוֹ הֶחָפֵץ חַיִּים: "עַתָּה הַסְכֵּת וּשְׁמַע, אָמְנָם אַתָּה רוֹצֶה לְהַפְסִיק אֶת פְּעִילוּתְךָ כְּשַׁדָּ"ר, כְּדֵי לִחְיוֹת חַיֵּי שַׁלְוָה, וּלְהִתְעַלּוֹת יוֹתֵר בַּתּוֹרָה וּבִתְפִלָּה. אַתָּה תִּהְיֶה יָקָר. אֲבָל אִם תִּסְתַּכֵּל בְּמַבָּט אַחֵר עַל הַכְּסָפִים שֶׁאַתָּה מְגַיֵּס כְּדֵי שֶׁבַּחוּרֵי יְשִׁיבָה יִלְמְדוּ תּוֹרָה, כַּמָּה אֲנָשִׁים רַבִּים יוּכְלוּ לִלְמֹד וּלְהִתְפַּלֵּל בִּזְכוּתְךָ, תָּבִין, שֶׁעַכְשָׁו מַה שֶּׁאַתָּה עוֹשֶׂה זֶה הַרְבֵּה יוֹתֵר, וְעוֹלֶה נַחַת רוּחַ לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, הַרְבֵּה יוֹתֵר מֵאֲשֶׁר הַתְּפִלּוֹת שֶׁלְּךָ, שֶׁתִּהְיֶינָה בְּשֶׁקֶט וּבְשַׁלְוָה - וַדַּאי שֶׁכָּל תְּפִלָּה כְּשֶׁלְּעַצְמָהּ הִיא דָּבָר גָּדוֹל, אֲבָל בְּכֹחַ זְכוּת הָרַבִּים שֶׁלְּךָ, שֶׁאַתָּה דּוֹאֵג לַאֲחֵרִים - שְׂכָרְךָ הַרְבֵּה מְאֹד. וְהֵבִין אוֹתוֹ שַׁדָּ"ר אֶת אֲשֶׁר עָלָיו לַעֲשׂוֹת.

וּכְשֶׁסִּים מָרָן רַבִּי אִיסֶר זַלְמָן מֵלְצֶר, בַּעַל הָ'אֶבֶן הָאֵזֶל' זַצ"ל, אֶת סִפּוּרוֹ בְּאָזְנֵי רַבִּי יִצְחָק רוֹזֶנְטָל - הֵבִין אַף הוּא, שֶׁעָלָיו לְהַמְשִׁיךְ לְנַהֵל אֶת הַכּוֹלֶל כְּמִקֹּדֶם.

הַיָּתוֹם שֶׁצָּמַח לִגְדוֹל הַדּוֹרוֹת

כָּתַב הַגָּאוֹן רַבִּי חַיִּים אֶפְרַיִם זַיְיצִ'יק זַצ"ל, בְּסִפְרוֹ 'קוֹל צוֹפַיִךְ': פַּעַם, רָאָה הַמַּגִּיד רַבִּי יַעֲקֹב מִדּוּבְנָא זַצ"ל, שְׁנֵי עֲנִיִּים - אָב וּבְנוֹ הַמְחַזְּרִים עַל הַפְּתָחִים, וּלְיָמִים נִפְטַר בְּפִתְאֹמִיּוּת הָאַבָּא, וְהַיֶּלֶד נִשְׁאַר בּוֹדֵד וְגַלְמוּד, לָקַח אוֹתוֹ רַבִּי יַעֲקֹב מִדּוּבְנָא, וְגִדְּלוֹ וְחִנְּכוֹ עַד שֶׁנַּעֲשָׂה לְגָאוֹן הַדּוֹר, וְהוּא הַגָּאוֹן הָאַדִּיר רַבִּי שְׁלֹמֹה קְלוּגֶר זי"ע, אַחַר שֶׁנִּפְטַר הֶרְאוּ לַמַּגִּיד מִדּוּבְנָא בַּחֲלוֹם חֲמִשִּׁים סְפָרִים שֶׁחִבֵּר, וְהוּא הִתְפַּלֵּא, אֲנִי לֹא חִבַּרְתִּים וְאֵינִי מַכִּירָם, אָמְרוּ לוֹ: "דַּע לְךָ, שֶׁכָּל הַסְּפָרִים הָאֵלּוּ הֵם בִּזְכוּתְךָ, אַתָּה גִּדַּלְתָּ אֶת הַיָּתוֹם הַזֶּה - וְהַכֹּל מִיֶּחָס אֵלֶיךָ".

זֶה כֹּחַ הַמְזַכֶּה לַאֲחֵרִים, אִי אֶפְשָׁר לְתָאֵר מַה נִּפְעָל, זֶה חֶשְׁבּוֹן פָּשׁוּט, שֶׁזּוֹקְפִים אֶת זְכֻיּוֹת הָאֲחֵרִים לִזְכוּת הַמְזַכֶּה. כְּמוֹ שֶׁמָּצִינוּ בַּבְּרָכוֹת שֶׁזְּבוּלוּן קוֹדֵם לְיִשָּׂשכָר, אַף עַל פִּי שֶׁיִּשָּׂשכָר הוּא עוֹסֵק בַּתּוֹרָה, זְבוּלוּן לְחוֹף יַמִּים יִשְׁכֹּן (בְּרֵאשִׁית מט, יג) הוּא תּוֹמֵךְ בְּיִשָּׂשכָר, לָכֵן מֹשֶׁה רַבֵּנוּ הִקְדִּים אֶת זְבוּלוּן, כִּי הוּא הָיָה מְפַרְנֵס וְדוֹאֵג לַאֲחֵרִים.

עֹנֶשׁ מִי שֶׁאֵינוֹ מְזַכֶּה הָרַבִּים

רַבֵּנוּ חַיִּים פַּאלַאגִ'י זַצ"ל, בַּסֵּפֶר 'תּוֹרָה וְחַיִּים' (מַעֲרֶכֶת א' אוֹת ב') כּוֹתֵב: 'יָדוּעַ הַדָּבָר וּמְפֻרְסָם הֶעְנָיָן, לְעֵינֵי כָּל יוֹדְעֵי דָּת וָדִין, שֶׁגְּדוֹלָה תּוֹרָה שֶׁנּוֹתֶנֶת חַיִּים לְעוֹשֶׂיהָ, כִּי כָּךְ מָצִינוּ מִי שֶׁעֵינוֹ צָרָה בְּתַלְמוּד תּוֹרָה, וְאֵינוֹ מְלַמְּדָהּ לַאֲחֵרִים - אֵינוֹ מַאֲרִיךְ יָמִים, וּמֵהַאי טַעֲמָא מֵתוּ עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה אֶלֶף תַּלְמִידֵי רַבִּי עֲקִיבָא (יְבָמוֹת סב ע"ב), לְפִי שֶׁהָיְתָה עֵינֵיהֶם צָרָה אֵלּוּ בְּאֵלּוּ, כְּפִי שֶׁכָּתוּב בִּבְרֵאשִׁית רַבָּה (סִימָן סא), וְזֶה כַּוָּנַת הַכָּתוּב (דְּבָרִים יא, יט): "וְלִמַּדְתֶּם אֹתָם אֶת בְּנֵיכֶם לְדַבֵּר בָּם", וְאַחַר כָּךְ כָּתוּב בְּסָמוּךְ: "לְמַעַן יִרְבּוּ יְמֵיכֶם".

וְכֵן אִיתָא בַּגְּמָרָא (ע"ז לה ע"ב): 'דָּרַשׁ רַב נַחְמָן בְּרֵיהּ דְּרַב חִסְדָּא: מַאי דִּכְתִיב (שה"ש א, ג): "לְרֵיחַ שְׁמָנֶיךָ טוֹבִים", לְמַה תַּלְמִיד חָכָם דּוֹמֶה? לִצְלוֹחִית שֶׁל פַּלְיַטִין, מְגֻלָּה - רֵיחָהּ נוֹדֵף. מְכֻסָּה - אֵין רֵיחָהּ נוֹדֵף. וְלֹא עוֹד, אֶלָּא דְּבָרִים שֶׁמְּכַסִּין מִמֶּנּוּ מִתְגַּלִּין לוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר: "עֲלָמוֹת אֲהֵבוּךָ", קְרִי בֵּיהּ 'עֲלוּמוֹת'. וְלֹא עוֹד, אֶלָּא שֶׁמַּלְאַךְ הַמָּוֶת אוֹחֲבוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר: "עֲלָמוֹת אֲהֵבוּךָ", קְרִי בֵּיהּ: עַל מוֹת וְלֹא עוֹד אֶלָּא שֶׁנּוֹחֵל שְׁנֵי עוֹלָמוֹת, אֶחָד הָעוֹלָם הַזֶּה וְאֶחָד הָעוֹלָם הַבָּא, שֶׁנֶּאֱמַר: 'עֲלָמוֹת', קְרִי בֵּיהּ: עוֹלָמוֹת'.

עִקַּר הַזְּכוּת - זְכוּי הָרַבִּים

מְסַפֵּר הַגָּאוֹן הַצַּדִּיק, רַבִּי שָׁלוֹם שְׁבַדְרוֹן זַצ"ל, בְּסִפְרוֹ 'שְׁאַל אָבִיךָ וְיַגֶּדְךָ': הַמַּשְׁגִּיחַ הַנּוֹדָע דְּפוֹנֶבִיז', הַגָּאוֹן הַצַּדִּיק רַבִּי יְחֶזְקֵאל לֶוִינְשְׁטֵיין, זְכֶר צַדִּיק וְקָדוֹשׁ לִבְרָכָה, כְּשֶׁנֶּחְלַשׁ לְעֵת זִקְנוּתוֹ וְחָדַל מִלְּהַשְׁמִיעַ אֶת שִׂיחוֹתָיו, אָמַר לְאֶחָד מִקְּרוֹבָיו: "אִם הִפְסַקְתִּי לוֹמַר שִׂיחוֹת וְאֵינִי עוֹסֵק בִּזְכוּי הָרַבִּים, מַה יֵּשׁ לִי עוֹד לַעֲשׂוֹת בָּעוֹלָם הַזֶּה"? וְעָנָהוּ אוֹתוֹ קָרוֹב: "דַּי בְּכָךְ שֶׁרַבֵּנוּ בָּא לְבֵית הַמִּדְרָשׁ וּמִתְפַּלֵּל

עִם כָּל חֶלְשָׁתוֹ, וּמִתְפַּלֵּל בְּהִתְאַמְּצוּת, זֶה כְּבָר זְכוּי הָרַבִּים". אֲבָל הוּא בְּאַחַת: "אֲנִי רוֹצֶה לִרְאוֹת בְּחוּשׁ, שֶׁזֶּה יַשְׁפִּיעַ".

הַגָּאוֹן הַצַּדִּיק, רַבִּי שָׁלוֹם שְׁבַדְרוֹן זַצַ"ל, כּוֹתֵב בְּסִפְרוֹ 'לֵב שָׁלוֹם': בַּגְּמָרָא (מַכּוֹת יא ע"ב): אָמַר רַבִּי שְׁמוּאֵל בַּר נַחְמָנִי אָמַר רַבִּי יוֹנָתָן: מַאי דִּכְתִיב (דְּבָרִים לג, ו): "יְחִי רְאוּבֵן וְאַל יָמֹת וְגוֹ', וְזֹאת לִיהוּדָה", כָּל אוֹתָן אַרְבָּעִים שָׁנָה שֶׁהָיוּ יִשְׂרָאֵל בַּמִּדְבָּר עַצְמוֹתָיו שֶׁל יְהוּדָה הָיוּ מְגֻלְגָּלִין בְּאָרוֹן, עַד שֶׁעָמַד מֹשֶׁה וּבִקֵּשׁ עָלָיו רַחֲמִים. אָמַר לְפָנָיו: רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם! מִי גָּרַם לִרְאוּבֵן שֶׁיּוֹרֶה? יְהוּדָה! וְזֹאת לִיהוּדָה שְׁמַע ה' קוֹל יְהוּדָה. עַד כָּאן. כְּלוֹמַר, כְּשֶׁמֹּשֶׁה רַבֵּנוּ חִפֵּשׂ לְמוּד זְכוּת עַל יְהוּדָה, לֹא הִזְכִּיר אֶת הַהוֹדָאָה שֶׁל יְהוּדָה בְּעַצְמוֹ, אֶלָּא רַק אֶת זֶה שֶׁגָּרַם לִרְאוּבֵן שֶׁיּוֹרֶה.

וְכָתְבוּ תּוֹסָפוֹת שָׁם (בד"ה 'מִי גָּרַם'): תֵּמַהּ, דְּהָא אָמְרִינַן בַּמִּדְרָשׁ וַיָּשָׁב רְאוּבֵן אֶל הַבּוֹר, מֵהֵיכָן שָׁב? מִבֵּית אָבִיו, שֶׁיָּשַׁב בִּתַּעֲנִית עַל מַעֲשֶׂה בִּלְהָה. וְזֶה הָיָה קֹדֶם מַעֲשֶׂה דִּיהוּדָה. וְיֵשׁ לוֹמַר, דְּמִכָּל מָקוֹם, לֹא הוֹדָה בָּרַבִּים עַד מַעֲשֶׂה דִּיהוּדָה'.

זְכוּי הָרַבִּים הוּא גַּם כְּשֶׁמִּתְחַזֵּק בְּעַצְמוֹ

מְבָאֲרִים אֶת הַפָּסוּק (תְּהִלִּים פד, ו): "אַשְׁרֵי אָדָם עוֹז לוֹ בָּךְ מְסִלּוֹת בִּלְבָבָם", גַּם כְּשֶׁאָדָם בְּעַצְמוֹ מִתְחַזֵּק בַּעֲבוֹדַת הַשֵּׁם, וַחֲבֵרָיו הָרוֹאִים לְמֵדִים מִמֶּנּוּ לְהִתְנַהֵג כָּמוֹהוּ, זֶה זְכוּי הָרַבִּים (בְּשֵׁם הַחֶזְיוֹן אִישׁ זי"ע וְעוֹד), וְכָךְ כָּתַב הַגָּאוֹן רַבִּי בֶּן צִיּוֹן אַבָּא שָׁאוּל זַצַ"ל, בְּסִפְרוֹ 'חָכְמָה וּמוּסָר'.

וְלֹא הָיְתָה דַּעְתּוֹ שֶׁל הַגָּאוֹן רַבִּי בֶּן צִיּוֹן אַבָּא שָׁאוּל זי"ע נוֹחָה, לִשְׁלֹחַ בַּחוּרִים לְמַטְרוֹת קֶרוּב רְחוֹקִים וְזִכּוּי הָרַבִּים. וּפַעַם סֵרֵב לְבַקָּשָׁתָם שֶׁל צְעִירִים לָצֵאת, בְּאָמְרוֹ: שְׁבוּ וְלִמְדוּ, כְּכָל שֶׁתַּשְׁקִיעוּ יוֹתֵר בְּלִמּוּדְכֶם וְתִתְגַּדְּלוּ בַּתּוֹרָה - זֶה זְכוּי הָרַבִּים הַנִּפְלָא, הַגָּדוֹל בְּיוֹתֵר.

[בְּוַדַּאי לֹא כָּל מִקְרֶה דּוֹמֶה לַחֲבֵרוֹ, צָרִיךְ לְהִתְבּוֹנֵן בְּכָל דָּבָר וּלְהִתְיַעֵץ עִם חֲכָמִים, אֲבָל עֶצֶם הַדָּבָר שֶׁאָדָם מִתְחַזֵּק - זֶה כְּבָר דָּבָר נִפְלָא וּמַשְׁפִּיעַ מְאֹד לַאֲחֵרִים].

וְזֶה מַה שֶּׁהָיָה אֵצֶל יְהוּדָה שֶׁהוֹדָה וְלֹא בוֹשׁ, וּרְאוּבֵן לָמַד מִמֶּנּוּ, וְזוֹ הָיְתָה הַזְּכוּת שֶׁמָּצָא מֹשֶׁה רַבֵּנוּ כְּדֵי שֶׁיָּנוּחוּ עַצְמוֹתָיו שֶׁל יְהוּדָה. לְמִדִים אָנוּ מִכָּאן כַּמָּה גָּדוֹל כֹּחַ הַהַשְׁפָּעָה הָעֲקִיפָה עַל אֲחֵרִים.

מְסִירוּת נַפְשׁוֹ שֶׁל הֶחָפֵץ חַיִּים

מְסֻפָּר, שֶׁפַּעַם בִּקֵּשׁ הַגָּאוֹן רַבִּי חַיִּים עוֹזֵר גְּרוֹדְזִינְסְקִי, זֵכֶר צַדִּיק וְקָדוֹשׁ לִבְרָכָה, מֵרַבֵּנוּ הֶחָפֵץ חַיִּים זי"ע, לְעֵת זִקְנוּתוֹ, שֶׁיָּבוֹא מֵרַאדִין לְוִילְנָא לְחַזֵּק אֶת הַצִּבּוּר בְּעִנְיַן טָהֳרַת הַמִּשְׁפָּחָה. כַּמּוּבָן שֶׁהִסְכִּים מִיָּד לָבוֹא, אֲבָל בְּנֵי הַבַּיִת אָמְרוּ: בְּשׁוּם פָּנִים וָאֹפֶן לֹא! הָרַב כָּל כָּךְ חַלָּשׁ, וְהַנְּסִיעָה כָּל כָּךְ אֲרֻכָּה, וּלְפִי הַתְּנָאִים שֶׁל אָז - לֹא שַׁיָּךְ הָיָה שֶׁיָּזוּז מִמְּקוֹמוֹ, זוֹ סַכָּנָה לִבְרִיאוּתוֹ! שָׁמַע הֶחָפֵץ חַיִּים מָה אוֹמְרִים בְּנֵי הַבַּיִת, וְאָמַר: "טוֹב, אִם הֵם לֹא רוֹצִים לַעֲזֹר לִי בִּנְסִיעָתִי, אֲנִי בְּעַצְמִי אַתְחִיל לָזוּז"... כֻּלּוֹ הָיָה רוֹעֵד, וְהֵחֵל לְהִצָּמֵד לַקִּיר, פּוֹסֵעַ וּמְדַדֶּה לְכִוּוּן הַיְצִיאָה מֵהַבַּיִת, כְּדֵי לְהִתְאַרְגֵּן עִם אֵיזוֹ עֲגָלָה שֶׁתִּקַּח אוֹתוֹ לְדַרְכּוֹ. וּכְשֶׁנּוֹכְחוּ בְּנֵי הַבַּיִת שֶׁכָּל כָּךְ אֵינוֹ מְוַתֵּר וְהוּא רוֹצֶה לָצֵאת לְוִילְנָא לְדַבֵּר לִפְנֵי הַצִּבּוּר, אִרְגְּנוּ לוֹ אֶת כָּל הַנְּסִיעָה.

בְּשַׁבָּת שֶׁלִּפְנֵי בּוֹאוֹ, גָּעֲשָׂה וְרָעֲשָׂה הָעִיר הַגְּדוֹלָה וִילְנָא, כְּחֵץ מִקֶּשֶׁת הִתְפַּשְּׁטָה הַיְדִיעָה אֲשֶׁר זְקַן הַגְּדוֹלִים שֶׁבַּדּוֹר עוֹמֵד לְהוֹפִיעַ, וְרַבִּי חַיִּים עוֹזֵר זַצַ"ל קִבֵּל אוֹתוֹ וְסִדֵּר לוֹ אַכְסַנְיָה נָאוֹתָה, וְאִרְגֵּן עֲצֶרֶת בַּת שֵׁשֶׁת אֲלָפִים נְשִׁים שֶׁבִּפְנֵיהֶן יִדְרֹשׁ הֶחָפֵץ חַיִּים זי"ע בָּעֶרֶב, וּמִסְפָּר זֶהֶה שֶׁל גְּבָרִים לָהֶם יִדְרֹשׁ בִּשְׁעַת צָהֳרַיִם.

אַחַר מְנוּחַת הַצָּהֳרַיִם הִתְדַּפְּקוּ רַבִּים עַל הַדֶּלֶת, בִּרְצוֹנָם לְהִכָּנֵס וּלְקַבֵּל אֶת פָּנָיו שֶׁל גְּדוֹל הַדּוֹר, וְהָיָה דַּי לָהֶם בִּרְאִיָּה בְּעָלְמָא

בִּפְנֵי הַקֹּדֶשׁ. הָיָה שָׁם זָקֵן אֶחָד, שֶׁהֶחֱפִץ חַיִּים הִרְגִּישׁ שֶׁעָלָיו לְעוֹדְדוֹ וּלְחַזְּקוֹ בֶּאֱמוּנָה וּבְטָחוֹן, וְאַחַר שֶׁחִזְּקוֹ, מִמָּשׁ רָאָה שֶׁפָּעַל עָלָיו.

וּכְשֶׁהִסְתַּיֵּם סֵדֶר הַמַּסָּע שֶׁלּוֹ, שָׁמַע אַחַד הַקְּרוֹבִים שֶׁל הַחֶפְץ חַיִּים זי״ע, אִיךְ שֶׁאוֹמֵר כְּמוֹ לְעַצְמוֹ: אָה, עַכְשָׁו אֲנִי שָׂמֵחַ שֶׁבָּאתִי לְוִילְנָא, הָיָה כְּדַאי לָבוֹא מֵרַאדִין לְוִילְנָא רַק בִּשְׁבִיל הַיְּהוּדִי הַזָּקֵן הַזֶּה.

וְאָמַר רַבִּי חַיִּים עוֹזֵר זַצַ״ל, רְאוּ! כָּל מַה שֶּׁדָּרַשׁ בִּפְנֵי שִׁשֶּׁת אֲלָפִים נָשִׁים בַּלַּיְלָה, וּבִפְנֵי שִׁשֶּׁת אֲלָפִים גְּבָרִים בַּיּוֹם - זֶה עֲדַיִן לֹא הִשְׁפִּיעַ עָלָיו, אֶלָּא חִפֵּשׂ פְּעֻלָּה לְטוֹבָה בִּפְעַל מַמָּשׁ. וּלְעֵת זְקֻנוּתוֹ שָׂמַח עַל נְסִיעָה כֹּה אֲרֻכָּה וּמֻתִּישָׁה - הָעִקָּר שֶׁיִּזְכֶּה לְחַזֵּק בִּפְעַל, אֲפִלּוּ יְהוּדִי אֶחָד בּוֹדֵד.

רַבִּי חַיִּים מִוואלוֹז׳ין מְזַכֶּה לַפְּשׁוּטִים

הֵעִיד רַבִּי יִצְחָק בֶּן הַגָּאוֹן הַקָּדוֹשׁ רַבֵּנוּ חַיִּים מִוואלוֹז׳ין זי״ע עַל אָבִיו: כֹּה הָיָה דְּבָרוֹ אֵלַי תָּמִיד, שֶׁזֶּה כָּל הָאָדָם, לֹא לְעַצְמוֹ נִבְרָא רַק לְהוֹעִיל לַאֲחֵרִים, כָּל אֲשֶׁר יִמְצָא בְּכֹחוֹ לַעֲשׂוֹת, וְתָמִיד הָיָה הוֹגֶה מַחֲשָׁבוֹת וְרַעְיוֹנוֹת אֵיךְ לְזַכּוֹת לַאֲחֵרִים׳.

וְהִנֵּה יְדוּעָה גְּדֻלַּת רַבִּי חַיִּים מִוואלוֹז׳ין זי״ע, וּמַעֲלַת יְשִׁיבָתוֹ הַמְפֻרְסֶמֶת בְּאַדִּירֵי הַתּוֹרָה שֶׁצָּמְחוּ בָּהּ, וְהָיוּ שָׁם מִשְׁמָרוֹת שֶׁל עֶשְׂרִים וְאַרְבַּע שָׁעוֹת בָּהֶן לָמְדוּ גְּאוֹנִים אֲרָיוֹת בַּתּוֹרָה, וְהָיָה מוֹסֵר שָׁם שִׁעוּרִים, וְהוּא הָיָה רֹאשׁ הַיְּשִׁיבָה וּמַנְהִיג אֶת כָּל הָעֲדָרִים הַלָּלוּ.

וְעִם כָּל גְּדֻלָּתוֹ, בַּבֹּקֶר הַשְׁכֵּם הִתְפַּלֵּל עִם אַנְשֵׁי הֶעָמָל, וְאַחַר הַתְּפִלָּה יָשַׁב וְלִמְּדָם חֻמָּשׁ וְרַשִׁ״י, פָּסוּק בְּפָסוּק, וְהָיָה מַסְבִּיר, שֶׁלְּהָבִין סֻגְיָה בַּגְּמָרָא לֹא כָּל אֶחָד מְסֻגָּל, אֲבָל לִלְמֹד פָּרָשָׁה עִם רַשִׁ״י זֶה כָּל אֶחָד מְסֻגָּל.

וְכָךְ הָיְתָה הַנְהָגָתוֹ, שֶׁבְּכָל מַה שֶּׁהָיָה יָכוֹל לְזַכּוֹת אֶת הָאֲחֵרִים הָיָה מִשְׁתַּדֵּל, וְלֹא הָיְתָה עוֹלֶה לוֹ מַחֲשָׁבָה כְּאִלּוּ זוֹ בּוּשָׁה, שֶׁעֲנָק שֶׁבַּעֲנָקִים יֵשֵׁב וְיַסְבִּיר לָהֶם פְּסוּקִים פְּשׁוּטִים. כִּי כָּל מַה שֶּׁאָדָם נִבְרָא - זֶה רַק לְהוֹעִיל לַאֲחֵרִים.

זְכוּת שֶׁמְּצָאוּ לַחוֹלֶה - זְכוּי הָרַבִּים

בַּסֵּפֶר ׳צִדְקָתוֹ עוֹמֶדֶת לָעַד׳, מְסֻפָּר, שֶׁפַּעַם בָּאוּ לְהַזְכִּיר חוֹלֶה מְסֻכָּן לִבְרָכָה לִפְנֵי הַגָּאוֹן הַצַּדִּיק, רַבִּי יְחֶזְקֵאל לֶוִינְשְׁטֵיין זַצַ״ל [אֲשֶׁר הָיָה מְפֻרְסָם בְּקֻדָּשָׁתוֹ הַנּוֹרָאָה], וְשָׁאַל: ״הַאִם יֵשׁ לְאוֹתוֹ חוֹלֶה אֵיזוֹ שַׁיָּכוּת עִם זְכוּי הָרַבִּים״? מַשֶּׁהוּ... אֲפִלּוּ מַשֶּׁהוּ קָטָן, אוּלַי אֲפִלּוּ שֶׁיִּהְיֶה גַּבַּאי שֶׁל בֵּית הַכְּנֶסֶת, מַשֶּׁהוּ בִּשְׁבִיל אֲחֵרִים, בִּדְקוּ זֹאת... כִּי אָדָם שֶׁמְּזַכֶּה אֶת הָרַבִּים זְכוּת הָרַבִּים תַּעֲמֹד לוֹ.

מְסַפֵּר הַגָּאוֹן רַבִּי בֶּן צִיּוֹן פֶּלְמָן שְׁלִיטַ״א, שֶׁבְּעִיר מִיר הָיָה יְהוּדִי חָשׁוּב בְּשֵׁם הָרַב קַלְמָנוֹבִיץ, וְהָיָה פּוֹעֵל בְּיַחַד עִם הֶחָפֵץ חַיִּים זי״ע, לְמַעַן תְּמִיכָה בַּיְשִׁיבוֹת, וּפַעַם יָשַׁב עִם הֶחָפֵץ חַיִּים בְּשִׂיחָה חֲשׁוּבָה, וְנִכְנַס מִישֶׁהוּ לְהַזְכִּיר אֶת אִשְׁתּוֹ שֶׁיּוֹשֶׁבֶת כָּעֵת עַל הַמַּשְׁבֵּר, וּבִקֵּשׁ אֶת בִּרְכַּת הֶחָפֵץ חַיִּים. וְאָמַר לוֹ: ״אִם אַתָּה רוֹצֶה מַשֶּׁהוּ, הִנֵּה אֲנַחְנוּ מְדַבְּרִים אוֹדוֹת תְּרוּמוֹת לַיְשִׁיבוֹת, אוּלַי תִּתְרֹם מַשֶּׁהוּ וְזֶה יַעֲמֹד לִזְכוּת אִשְׁתְּךָ״. תָּרַם הָאִישׁ.

אַחַר חֲצִי שָׁעָה בָּא שׁוּב, וְהִתְלוֹנֵן לִפְנֵי הֶחָפֵץ חַיִּים שֶׁהַמַּצָּב נִהְיָה מְסֻכָּן, צָרִיךְ תְּפִלָּה מְיֻחֶדֶת - שֶׁכְּבוֹד מַעֲלָתוֹ יִתְפַּלֵּל עַל אִשְׁתּוֹ שֶׁיּוֹשֶׁבֶת עַל הַמַּשְׁבֵּר. אָמַר לוֹ הֶחָפֵץ חַיִּים: תָּנַן בְּמַתְנִיתִין (שַׁבָּת לא ע״ב): ׳עַל שָׁלֹשׁ עֲבֵרוֹת נָשִׁים מֵתוֹת בִּשְׁעַת לִדָּתָן, עַל שֶׁאֵינָן זְהִירוֹת בְּנִדָּה וּבַחַלָּה וּבְהַדְלָקַת הַנֵּר׳. הָבָה וְנַעֲרֹךְ חֶשְׁבּוֹן, הֲרֵי חַלָּה בַּזְּמַן הַזֶּה, לְהַרְבֵּה פּוֹסְקִים, הִיא מִדְּרַבָּנָן, וְלָכֵן לֹא שַׁיָּךְ שֶׁתִּתְבַּע חַס וְשָׁלוֹם בִּשְׁבִיל חַלָּה, נִדָּה - דְּאוֹרַיְתָא, עַל פִּי רֹב נְשׁוֹתֵינוּ הַכְּשֵׁרוֹת נִזְהָרוֹת בְּכָךְ, וּמָה הִיא הַדְלָקַת הַנֵּר? כָּל דִּינֵי הַשַּׁבָּת! לְמָשָׁל אִם נָפַל כֶּתֶם עַל בֶּגֶד וּמִשְׁפְּשְׁפוֹ בְּשַׁבָּת, זֶה כִּבּוּס,

דְּאוֹרַיְתָא מַמָּשׁ, הַאִם אַתָּה נִזְהָר בְּזֶה? וְהָאִישׁ שֶׁהָיָה בְּלַחַץ, אָמַר: "רַבִּי, אֶשְׁתַּדֵּל לְהִזָּהֵר בִּלְמוּד הִלְכוֹת שַׁבָּת". אָמַר לוֹ הֶחָפֵץ חַיִּים: "שְׁמַע, אֵין זֶה מַסְפִּיק, כִּי הֲלֹא אִשְׁתְּךָ בְּסַכָּנָה, וְצָרִיךְ יוֹתֵר זְכֻיּוֹת"... וּפָנָה אֶל בַּר-שִׂיחוֹ הָרַב קַלְמְנוֹבִיץ: "הַאַתָּה זוֹכֵר אֶת הַמִּסְפָּרָה שֶׁבָּעֲיָרָה הַסְּמוּכָה שֶׁנִּשְׁאֲרָה פְּתוּחָה עַד אַחֲרֵי כְּנִיסַת הַשַּׁבָּת, וּשְׁנֵינוּ הָלַכְנוּ וְדִבַּרְנוּ עִם הַסַּפָּר, וּסְגָרְנוּהָ? וְהִנֵּה בְּרֹאשׁוֹ שֶׁהוּא זוֹכֵר. הִמְשִׁיךְ הֶחָפֵץ חַיִּים: "יֵשׁ לָנוּ זְכוּת הָרַבִּים שֶׁאֵין נִכְשָׁלִים אֲנָשִׁים, אִם כֵּן, הָבָה וְנַעֲשֶׂה קִנְיָן סוּדָר, וְנַקְנֶה לַיְּהוּדִי אֶת הַזְּכוּת הַזּוֹ בַּעֲבוּר אִשְׁתּוֹ הַיּוֹלֶדֶת".

נַעֲנָה הָרַב קַלְמְנוֹבִיץ וְאָמַר: "הֲלֹא גַּם אַתֶּם הֱיִיתֶם עִמָּנוּ, וְלָמָּה צָרִיךְ לָתֵת דַּוְקָא אֶת חֶלְקִי"? אָמַר לוֹ הֶחָפֵץ חַיִּים: "אֲנִי כְּבָר זָקֵן וּמִי יוֹדֵעַ לְכַמָּה זְכֻיּוֹת אֶצְטָרֵךְ, אַתָּה הִנְּךָ עוֹד צָעִיר, וְתוּכַל לֶאֱסֹף עוֹד זְכֻיּוֹת, הַשְׁאֵר לִי אֶת זֶה"... לֹא וּתֵר הֶחָפֵץ חַיִּים, וְעָשׂוּ קִנְיָן סוּדָר, וְהָאִשָּׁה יָלְדָה לְחַיִּים טוֹבִים וּלְשָׁלוֹם.

הַצַּדִּיקִים הָיוּ שׁוֹאֲפִים כָּל יְמֵיהֶם לְזַכּוֹת אֶת הָרַבִּים. וְכֵן מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ, מוֹפֵת הַדּוֹר, מָרָן הָרִאשׁוֹן לְצִיּוֹן, הָרַב עוֹבַדְיָה יוֹסֵף שְׁלִיטָ"א, תָּמִיד מְעוֹרֵר עַל כָּךְ, לִהְיוֹת מִמְזַכֵּי הָרַבִּים בְּמָקוֹם שֶׁאֶפְשָׁר.

זְכוּי הָרַבִּים הוּא בְּכַמָּה אֲפָנִים

זְכוּי הָרַבִּים אֵינוֹ רַק בְּדִבּוּר, כִּי אֶפְשָׁר גַּם דֶּרֶךְ הִשְׁתַּתְּפוּת בִּנְתִינַת מָמוֹן, וּבְכָל הָאֶפְשָׁרֻיּוֹת שֶׁאֶפְשָׁר לִזְכּוֹת.

וְכָתַב בַּהֲלִיכוֹת מוֹעָר לְמָרָן רַבֵּנוּ עוֹבַדְיָה יוֹסֵף שְׁלִיטָ"א, שֶׁאֲפִלּוּ אֲנָשִׁים פְּשׁוּטִים צְרִיכִים לְדַבֵּר עִם חַבְרֵיהֶם וּשְׁכֵנֵיהֶם, וּלְקָרֵב אֶת כָּל מִי שֶׁיְּכוֹלִים, וְכָל אָדָם לְפִי כֹּחוֹ. וְזֶה כֹּחַ עָצוּם שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְתָאֵר מָה אֶפְשָׁר לִפְעֹל אֲפִלּוּ רַק עַל יְדֵי אֲמִירַת מִלָּה טוֹבָה שֶׁל עִדּוּד כְּגוֹן: "אָה! אַשְׁרֶיךָ שֶׁסָּגַרְתָּ אֶת הַחֲנוּת מֻקְדָּם. אַשְׁרֶיךָ שֶׁאַתָּה בָּא לְשִׁעוּר"... וְכָל זֶה הוּא חֵלֶק מִזְּכוּי הָרַבִּים.

יְהִי רָצוֹן שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יְזַכֵּנוּ לְהִשְׁתַּדֵּל בַּעֲבוֹדָה הַזֹּאת, לְזַכּוֹת לַאֲחֵרִים וּלְהַשְׁפִּיעַ, וְכָל הַמְזַכֶּה אֶת הָרַבִּים אֵין חֵטְא בָּא עַל יָדוֹ (אָבוֹת ה, יח), וּכְשֶׁנִּתְחַזֵּק בְּזֶה נִזְכֶּה לִגְאֻלָּה שְׁלֵמָה וּלִבְנִין בֵּית קָדְשֵׁנוּ וְתִפְאַרְתֵּנוּ, בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ, אָמֵן.

שותפים להקים
מקום לה' משכנות ל'אביר יעקב'

אי"ה רוצים להתחיל בבניית בית כנסת
ובית מדרש יגדיל תורה
ומקוה טהרה לנשים ולגברים
ברחוב שמשון עמיצור בשכונת רמות בבאר שבע

רוצים לשתף 840 חברים שישתתפו בס"ך של תרומה בשם 'יעקב'
מו"ז רבי יעקב אביחצירא זיע"א
סה"כ 'יעקב' 182 ש"ח כפול 36 חודשים

דרך הקישור של נדרים פלוס מקבלים החזר מס לפי סעיף 46
וקבלה דיגיטלית למייל
בטלפון 03-7630585 שלוחה 9219

מי שיהיה שותף
יזכה בספר חדש
יגדיל תורה בהלכה
שבת כרך א'

ערוץ יגדיל

או בסריקה

לפרטים: 0548410379

לפרטי הפקדה לחשבון בנק מזרחי סניף 426 מ.ח 371407 ע"ש יגדיל תורה